

**UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FAKULTA SOCIÁLNYCH VIED A ZDRAVOTNÍCTVA**

**PARTICIPÁCIA SOCIÁLNEHO PRACOVNÍKA
NA REALIZÁCIÍ PROJEKTOV V TREŤOM SEKTORE**

DIPLOMOVÁ PRÁCA

2012

Kristína Petrovičová

**UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FAKULTA SOCIÁLNYCH VIED A ZDRAVOTNÍCTVA**

**PARTICIPÁCIA SOCIÁLNEHO PRACOVNÍKA
NA REALIZÁCIÍ PROJEKTOV V TREŤOM SEKTORE**

Diplomová práca

Študijný program: Aplikovaná sociálna práca
Školiace pracovisko: Katedra sociálnej práce a sociálnych vied
Školiteľ: PhDr. Anna Kasanová, PhD.

Nitra 2012

Kristína Petrovičová

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Ďakujem

PhDr. Anne Kasanovej, PhD. za odbornú pomoc, cenné rady a vynikajúcu atmosféru počas spolupráce;

zboru Katedry sociálnej práce a sociálnych vied za profesionálne sprevádzanie počas celého štúdia;

mojej rodine za úžasnú podporu vo všetkom čo robím.

ABSTRAKT

PETROVIČOVÁ, Kristína: *Participácia sociálneho pracovníka na realizácii projektov v treťom sektore*. [Diplomová práca] – Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva; Katedra sociálnej práce a sociálnych vied. - Školiteľ: PhDr. Anna Kasanová, PhD. Stupeň odbornej kvalifikácie: Magister (Mgr.). – Nitra: FSVaZ, 2012. 66 s.

Diplomová práca sa zaoberá participáciou sociálneho pracovníka na realizácii projektov v treťom sektore a má teoreticko - analytický charakter. Teoretická časť sa zameriava na sociálnu prácu v neštátnych subjektoch a sociálnu intervenciu v konkrétnej mimovládnej organizácii, ktorá sa zaoberá osobami ohrozenými sociálnou exklúziou. V analytickej časti autorka popisuje činnosť Slovenskej humanitnej rady, ktorá sa zaoberá azylovou politikou, integráciou imigrantov do slovenskej spoločnosti, sociálnou prácou s touto cieľovou skupinou. Taktiež v analytickej časti práce popisuje konkrétne štyri úspešné projekty, ktorými boli ich aktivity podporené. Cieľom práce je analyzovať postavenie a úlohy sociálneho pracovníka, ako aj najúčinnšie metódy sociálnej práce pri tvorbe a realizácii konkrétnych projektov.

Kľúčové slová:

Sociálna práca. Sociálny pracovník. Mimovládna organizácia. Tretí sektor. Projekt. Projektový manažment. Utečenec.

ABSTRACT

PETROVIČOVÁ, Kristína: *Participation of a Social Worker on Implementation of Projects in the Third Sector*. [Thesis] – Constantine the Philosopher University in Nitra, Faculty of Social Sciences and Health Care; Department of Social Work and Social Sciences. - Advisor: PhDr. Anna Kasanová, PhD. Degree of academic qualification: Master (Mgr.). – Nitra: DSWaSS, 2012. 66 p.

The thesis deals with the social worker participation in the project in the third sector and the theoretical - analytical nature. The theoretical part focuses on social work in non-state actors and social intervention in a particular non-governmental organization dealing with people at risk of social exclusion. The author describes the analytical part of the activities of the Slovak Humanitarian Council, which deals with asylum policy, the integration of immigrants into Slovak society, social work with this target group. Also in the analytical part of the work describes a successful four specific projects which were supported by their activities. Our goal is to analyze the status and role of social worker as well as the most effective methods of social work in designing and implementing specific projects.

Keywords:

Social work. Social worker. Non-government organisation. Third sector. Project. Project management. Refugee.

OBSAH

ÚVOD	8
1 SOCIÁLNA PRÁCA V NEŠTÁTNYCH SUBJEKTOCH	10
1.1 Charakteristika neziskového sektora na Slovensku	10
1.2 Sociálna práca v neziskovom sektore	11
1.3 Spolupráca sektorov v prospech všetkých	12
2 ÚLOHY SOCIÁLNEHO PRACOVNÍKA V MIMOVLÁDNEJ ORGANIZÁCI	14
2.1 Sociálny pracovník a jeho činnosť v mimovládnej organizácii	14
2.2 Sociálne programovanie	16
2.3 Manažment v sociálnej práci	16
3 PROJEKTOVANIE V MIMOVLÁDNEJ ORGANIZÁCI	18
3.1 Projekt a jeho definície	18
3.2 Základné členenie projektov	18
3.3 Plán projektu, jeho ciele a spôsob realizácie	19
3.4 Projekt verzus program	20
3.5 Financovanie projektov	20
4 UTEČENCI – OSOBY OHROZENÉ SOCIÁLNOU EXKLÚZIOU	23
4.1 Sociálna práca s utečencami	24
4.2 Rizikovosť v práci s utečencami	25
4.2.1 <i>Bezpečnostné riziká</i>	25
4.2.2 <i>Zdravotné riziká</i>	27

4.2.3 Sociálne riziká	28
4.2.4 Európsky fond pre utečencov (ERF)	30
5 SLOVENSKÁ HUMANITNÁ RADA, N.O.	31
5.1 Projekt Lepšia kvalita života pre všetkých IV	32
5.1.1 Aktivity projektu	33
5.1.2 Sociálny pracovník pracujúci so žiadateľom o azyl	34
5.2 Projekt ASAP 3	37
5.2.1 Aktivity projektu	39
5.2.2 Sociálny pracovník pracujúci s azylantom a osobou s doplnkovou ochranou	40
5.3 Projekt Slnko v dlani	43
5.3.1 Aktivity projektu	43
5.3.2 Sociálny pracovník pracujúci s maloletým bez sprievodu	44
5.4 Projekt Mosty k tolerancii VI	45
5.4.1 Aktivity projektu	47
5.4.2 Sociálny pracovník ako odborný lektor – realizátor interaktívnej prednášky	47
6 DISKUSIA A IMPLIKÁCIE DO PRAXE	49
6.1 Obmedzenia a limity	52
ZÁVER	55
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	57
PRÍLOHA: KAZUISTIKA	62

ÚVOD

Človek, nepatrné malé zrníčko v nekonečnom vesmíre, si hľadá miesto, kde prežije svoj život čo najlepšie. A počas svojho života sa môže ocitnúť v situáciách, v ktorých sa nevie zorientovať sám a pociťuje bezradnosť. Spôsoby, ako sa ľudia s nepriaznivými životnými situáciami vyrovnávajú, sú rôzne. Väčšina ľudí si uvedomuje potrebu pomoci a vyhľadáva ju vo svojich sociálnych sieťach, u svojich najbližších, rodiny a známych. Ale čo takí z nás, ktorí nemajú blízkych ľudí v spoločnosti, v ktorej sa práve nachádzajú, v ktorej žijú? Alebo ak aj majú, ich pomoc im už nepostačuje na zvládnutie ich zlej životnej situácie. Preto sa na určitom stupni materiálneho a kultúrneho vývoja spoločnosti stáva reálnou nevyhnutnosťou vytvárať odborné poradenské služby a ich inštitúcie. A nielen vytvárať, ale aj poskytnúť dané služby napríklad aj projektovaním v sociálnej práci, ktoré má metodickú postupnosť: od sociálnej práce s jednotlivcom, cez sociálny projekt zameraný na riešenie sociálneho problému so skupinou, ďalej cez makroprojekt na úrovni regiónu až po prognostický projekt, ktorý sa so svojím zameraním bude dotýkať riešenia globálneho sociálneho problému Slovenska, Európy, sveta.

Dnes celým svetom bežia správy o pripravovanej XXX. letnej olympiáde v Londýne 2012. Jej symbol, rôznofarebné kruhy znázorňujúce svetadiely, nám pripomenuli náš pobyt v Anglicku, v roku 2002, kde sme sa stretli s ľuďmi z rôznych krajín. Ulice boli ako pestrofarebné záhony kvetov. Vtedy sme sa nezamýšľali nad tým hlbšie, páčilo sa nám to a bolo to pre nás niečo nové, s čím sme sa na Slovensku nestretli. Bolo zaujímavé sledovať, ako sa v krajine, kde sa rozhodli žiť, držia svojich tradícií či už v spôsobe obliekania, vyznávania svojho náboženstva, alebo vo výchove svojich detí. Držia sa svojich koreňov a je im ťažké zabudnúť na svoje zvyky a vlasť, ktorú museli opustiť, keďže človeku je blízke hlavne to, čo zažil v detstve, ako ho vychovali rodičia, čím bol ovplyvnený a čo malo výrazný vplyv na jeho formovanie. Niektorí z nich museli opustiť svoj domov aby prežili a umožnili svojim deťom prežiť slobodný a plnohodnotný život, čo v krajine ich pôvodu nebolo možné. Toto malo vplyv na našu budúcnosť, na výber zamestnania, ktorým sa stala sociálna práca s utečencami, prichádzajúcimi na Slovensko kde žiadajú o azyl. A dnes aj vplyv na výber témy našej diplomovej práce.

Vzhľadom na zložitosť a administratívnu náročnosť spojenú s implementáciou projektov Európskeho fondu pre utečencov, Európska komisia navrhla v rámci Všeobecného programu solidarity a manažmentu migračných tokov založiť Európsky fond

pre utečencov III na roky 2008-2013. To otvára široký priestor pre profesionálne uplatnenie a ambície sociálnych pracovníkov v oblasti sociálneho programovania a projektovania v treťom sektore, hlavne vďaka zdrojom, ktoré by štát nebol schopný poskytnúť. Tieto dôvody nás viedli analyzovať súčasný stav a preskúmať, akým spôsobom sa sociálny pracovník podieľa na jednotlivých projektoch.

Cieľom našej práce je zameranie sa na prácu sociálneho pracovníka v neštátnych subjektoch, popísať sociálnu intervenciu v konkrétnej mimovládnej organizácii, ktorá sa zaoberá osobami ohrozenými sociálnou exklúziou, urobiť analýzu postavenia a úloh sociálneho pracovníka, ako aj najúčinnjších metód sociálnej práce pri tvorbe a realizácii konkrétnych projektov.

Predkladaná diplomová práca pozostáva zo šiestich kapitol. V prvej až štvrtej teoretickej časti sa zaoberáme sociálnou prácou v neštátnych subjektoch, úlohami sociálneho pracovníka, projektovaním v mimovládnej organizácii, ako aj osobami ohrozenými sociálnou exklúziou. V piatej, analytickej časti predstavujeme Slovenskú humanitnú radu, organizáciu tretieho sektora v Bratislave, jej históriu, súčasnosť, úspešnosť financovania prostredníctvom Európskeho fondu pre utečencov a iných zdrojov. Zároveň poukážeme na postavenie a profesionálnu prácu sociálneho pracovníka a jeho participáciu na tvorbe a realizácii projektov. V šiestej časti sa venujeme diskusii a implikácie do praxe.

Pri spracovaní diplomovej práce sme vychádzali z najnovších dostupných odborných zdrojov, zaoberajúcich sa problematikou teórie sociálnej práce, tretieho sektora a zákonov, ktoré sa týkajú daných tém.

1 SOCÁLNA PRÁCA V NEŠTÁTNYCH SUBJEKTOCH

Ako uvádza Oláh (2005) súčasnú sociálnu prácu teoreticky delíme na sociálnu prácu v širšom zmysle, čiže všetky sociálno-technické opatrenia ako služby, dávky, organizácia sociálnej pomoci, posudky a spolupráca s inými odborníkmi. Sem patrí aj riadiaca činnosť, plánovanie, rozhodovanie, sociálny výskum a pod.

Nákonečný (1996) v tejto súvislosti hovorí o sociálnych technikách, ktoré chápe ako všetko, čo človek robí tak vedome, ako aj nevedome. Sociálne techniky zahŕňajú rôzne druhy komunikácie, vrátane telesného kontaktu, gestiky či mimiky. Nákonečný (1996) chápe sociálne techniky ako inštrumentálne aktivity, ktorými môžeme dosiahnuť stanovené ciele v interakcii s inými osobami.

V užšom zmysle chápe Oláh (2005) sociálnu prácu ako pripravovaný, zámerný a priamy kontakt sociálneho pracovníka s klientom, skupinou, komunitou za účelom stanovenia sociálnej diagnózy a uskutočnenia sociálnej terapie. Sociálnu prácu je teda možné chápať ako činnosť psychológa, pedagóga, sociálneho politika, výchovného pracovníka a pod.

1.1 Charakteristika neziskového sektora na Slovensku

Pred viac, ako dvadsiatimi rokmi došlo v našej spoločnosti k významnej zmene, od autoritatívneho režimu k otvorenej spoločnosti. Tá spočíva v zbavení sa centralizovanej kontroly zo strany štátu. Myslíme si, že počas týchto dlhých rokov sa neziskový sektor vyvíjal pomaly, čo z nemalej časti zapríčiňovali postkomunistické vlády, ktoré sa snažili o zachovanie centralizovanej štátnej kontroly. Ako uvádza Barát a kol. (2000) „filantropia aj charita boli počas socializmu na Slovensku hlboko zaznávané a odsudzované ako buržoázne prežitky, čo zanechalo stopy v spoločenskom vedomí.“ Barát a kol. (2000, s. 42).

Napriek tomu to však neznamená, že by nebol slovenský neziskový sektor životaschopný. Ako uvádza Woleková a kol. „slovenské neziskové organizácie sa vyvinuli vo flexibilný, jednotný, dôveryhodný a vysoko efektívny mechanizmus občianskeho vzdelávania a občianskej participácie, ktorý zásadne prispel k demokratickému vývoju v tejto krajine.“ (Woleková a kol., 2000, s. 12).

Našu spoločnosť tvoria tri sektory – verejný čiže štátny, súkromný čiže podnikateľský a tretí, ktorý chápeme ako štátnym a podnikateľským sektorom neovplyvňovaný,

neriadený, ale potrebný a podporovaný. Hoci pojmy neovplyvňovaný a neriadený sú relatívne, pretože tretí sektor dostáva prostriedky aj od štátu, aj od súkromnej podnikateľskej sféry. Tretí sektor tak považujeme za tretí pilier spoločnosti.

„Súkromný formou, verejnoprospešný svojím obsahom – to je tretí sektor. Vynára sa všade tam, kde štát a trh nenachádzajú primeranú odpoveď na problémy spoločnosti. Aktivizuje ľudí, rozvíja prirodzenú solidaritu, pomáha, obhajuje, presviedča, vytvára alternatívy. Robí svet krajším a život šťastnejším.“ (Radková, 2003, s. 6).

Tretí sektor má silu, aby tieto hodnoty šíril, presadzoval a obhajoval, všade tam, kde žijú ľudia. Myslíme si ale, že zatiaľ v treťom sektore stále nie je dostatočná osvetová práca neziskových organizácií smerom k verejnosti.

Podľa Ondruška (2001) „Verejnosti sa zatiaľ nepodarilo vysvetliť, že profesionalita a kvalita služieb vykonávaná neštátnymi subjektmi je porovnateľná a môže byť i vyššia než služby realizované štátnymi či podnikateľskými subjektmi.“ (Ondrušek 2001, s. 9). Ako ďalej uvádza Ondrušek (2001) k „osvieteniu“ verejnosti by pomohlo rýchlejšie prerozdelenie zodpovednosti za výkon služieb zo strany štátu na samosprávne, neštátne a podnikateľské subjekty. Toto povedie k lacnejším, pružnejším a dostupnejším službám zameraným na klienta, hlavne v kultúrnej a sociálnej oblasti.

1.2. Sociálna práca v neziskovom sektore

„Sociálna práca a dobrovoľnícke organizácie sú priamo i nepriamo späté tak historicky ako aj kultúrne a civilizačne. Urobiť vo všeobecnosti niečo pre iného, čo nevyplýva priamo z povinnosti či zákona, bolo vždy a bude vždy aktom dobrovoľným, aktom slobodnej vôle, slobodného človeka.“ (Radková, 2003, s. 6).

Ako uvádza Woleková (2000), podľa tzv. štrukturálnej definície výskumného tímu medzinárodného porovnávacieho výskumu vedeného profesorom Lesterom M. Salomonom, patria do neziskového sektora organizácie, ktoré spĺňajú nasledovné podmienky:

- sú súkromné alebo mimovládne;
- sú organizáciami;
- sú neziskové;
- sú samosprávne;

- sú dobrovoľné.

Sú to organizácie, ktoré vyplňajú priestor medzi štátom, trhom a rodinou.

Ondrušek (1998) na odlíšenie cirkevných inštitúcií, politických strán a odborov uvádza, že tieto organizácie nie sú náboženské ani politické.

Definovaním funkcií mimovládnych organizácií sa zaoberajú viacerí autori (Bútor, 1998, In Oláh a kol., 2009, Strieženec 1999, Matoušek a kol., 2003).

Podľa Strieženca (1999) „poslanie mimovládnych neziskových organizácii ako jedného z pilierov občianskej spoločnosti vyplýva z podielu na rozmnožovaní spoločenského bohatstva:

- schopnosťou tlmočenia a formulovania predstáv a požiadaviek občanov;
- nezastupiteľnosťou v sociálnom dialógu s oživením občianskej účasti a participácie na veciach verejných;
- pôsobením v prospech spoločenskej integrácie;
- prevenciou a poskytovaním sociálnych služieb;
- koncepčnou spoluprácou so štátnymi sociálnymi inštitúciami v záujme koncepčného sociálneho rozvoja, s vyjadrením plurality.“ (Strieženec, 1999, s. 84).

1.3 Spolupráca sektorov v prospech všetkých

Mimovládna organizácia, ako uvádza Benčo (2005), je súkromnou entitou – všetky jej formy sú subjektom súkromného práva a na základe toho je potrebné brať do úvahy špecifické vzťahy štátu voči tejto organizácii ako aj zákonné obmedzenia samostatného rozhodovania a konania organizácie. Mimovládne organizácie nie sú súčasťou štátnej správy a nie sú ani riadené orgánmi ústrednej a miestnej štátnej správy.

Mimovládna organizácia je podľa Benča (2005) formálna inštitúcia a preto musí vykazovať základné znaky inštitucionálneho správania. Ako formálny subjekt má definované vlastné ciele a pravidlá ich dosahovania a plnenia. Mimovládna organizácia funguje na neziskovom princípe a prípadný nadobudnutý zisk zo svojej činnosti nemôže rozdeliť svojim zakladateľom, alebo členom správneho orgánu. Daný zisk musí použiť na činnosť a rozvoj organizácie, na poskytovanie najmä verejných služieb vyplývajúcich z hlavnej činnosti. Nadobudnutý zisk by mal mať pozitívny dopad na širokú spoločnosť.

Ako uvádza Repková (2001) „opakovane i historicky sa potvrdilo, že ani štátny, ani súkromný sektor nemôžu komplexne a efektívne riešiť nahromadené sociálne potreby bez tretieho sektora, mimovládnych a dobrovoľníckych organizácií. Pritom ich činnosť netreba chápať konkurenčne, ale v partnerských vzťahoch so štátnymi a súkromnými organizáciami. Aj prípadové štúdie ukazujú, že pre koordináciu verejných sociálnych služieb sa nevyhnutnou stala práca založená na partnerstve medzi užívateľmi sociálnych služieb, vedúcimi a radovými pracovníkmi a dobrovoľníkmi, komunitnými, privátnymi a štátnymi inštitúciami.“ (Repková, 2001, 14-15).

2 ÚLOHY SOCIÁLNEHO PRACOVNÍKA V MIMOVLÁDNEJ ORGANIZÁCI

V právnej úprave Slovenskej republiky (ďalej SR) v Zákone č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách v § 84 sú ustanovené požiadavky a kvalifikačné predpoklady na vykonávanie jednotlivých profesií v oblasti sociálnych služieb (sociálny pracovník, sociálny poradca, supervízor, opatrovateľ, tlmočník, pracovný terapeut, inštruktor a koordinátor sociálnej rehabilitácie, vychovávateľ, lekár vykonávajúci lekársku posudkovú činnosť na účely tohto zákona, zdravotnícky zamestnanec v zariadení, odborník prizývaný k dohľadu nad sociálnymi službami alebo k hodnoteniu kvality poskytovanej sociálnej služby a pod.). Okrem požiadaviek na profesionálny výkon samotnej práce, musí byť zamestnanec, ktorý vykonáva činnosť v oblasti sociálnych služieb, spôsobilý na právne úkony v plnom rozsahu a bezúhonný. Kvalifikačné predpoklady pre jednotlivé profesie sú určené jednoznačne požadovaným vysokoškolským, alebo stredoškolským vzdelaním. V niektorých prípadoch zákon pripúšťa aj iné vecné zameranie vzdelania alebo nižší stupeň vzdelania, kedy sa ale vyžaduje, aby zamestnanec absolvoval niektorý z akreditovaných vzdelávacích kurzov (je vymedzený i rozsah trvania kurzu). Toto zaručí, že zamestnanec má požadovaný rámec znalostí, vedomostí a zručností v danom odbore. Za veľmi významné je možné považovať ustanovenie, ktoré definuje, koho možno za účelom výkonu sociálnych služieb považovať za sociálneho pracovníka. Je to fyzická osoba s vysokoškolským vzdelaním v študijnom odbore sociálna práca prvého, alebo druhého stupňa, čo zvyšuje predpoklad kvalitného poskytovania odborných činností vykonávaných v oblasti sociálnych služieb. (Brichtová, Repková, 2009).

2.1 Sociálny pracovník a jeho činnosť v mimovládnej organizácii

Radková (2003) uvádza, že „sociálny pracovník s vysokoškolským vzdelaním bude predstavovať vzdelaného a na profesionálnej úrovni dobre pripraveného pracovníka, od ktorého bude očakávať spoločnosť menežérsku, organizátorskú činnosť, vždy však späť so službou a pomocou konkrétnemu človeku alebo konkrétnej skupine občanov. Pritom nepôjde len o pomoc, ale súčasne o motiváciu sociálneho klienta k zodpovednosti za svoj život a život svojej rodiny so snahou prejsť od pasívneho prijímania pomoci k aktívnej svojpomoci, ba i pomoci iným. Do tohto procesu vstupujú i dobrovoľnícke organizácie

a sociálny pracovník potrebuje o nich nielen vedieť, ale aktívne s nimi spolupracovať.“ Radková (2003, s. 6).

Podľa uvedenej autorky sociálny pracovník „sa potrebuje naučiť spolupracovať s médiami, využívať ich vplyv na verejnú mienku a prípravu legislatívnych opatrení vyžadujúcich podporu verejnosti. Ale rovnako potrebuje sa naučiť asertívne komunikovať a riešiť konfliktné situácie. Jeho činnosť bude i spoločensky akceptovaná, ba vysoko a prestížne hodnotená, ak do svojej práce začlení aj etické princípy ako súčasť svojej celoživotnej profesionálnej formácie.“ Radková (2003, s. 7).

Ako uvádza Tokárová (2003), je dôležité, aby sociálny pracovník vedel aktívne počúvať, pracovať s otázkami, doceniť ukončenie rozhovoru, doceniť význam prostredia, poznať podmienky zlyhania komunikácie a ovládať problematiku neverbálnej komunikácie (mimika, gestika, posturika, haptika, proxemika).

Trevithick (2005) zaraďuje k špecifickým schopnostiam a zručnostiam sociálneho pracovníka schopnosť poskytnúť radu, vykonať distribučnú činnosť, poskytnúť vysvetlenie a ponúknuť pomoc. Zároveň vedieť jednat s klientom priamo, nasmerovať ho k materiálnej pomoci, poskytnúť mu podporu, starostlivosť a pomoc v zbavení sa úzkosti, ako aj pomoc pri adaptácii na prostredie. Toto všetko musí byť schopný realizovať pri otvorenej komunikácii.

Ako uvádza Kopřiva (2000) „existuje mnoho povolání, ktorých hlavnou náplňou je pomáhať ľuďom: lekári, zdravotné sestry, pedagógovia, sociálni pracovníci, opatrovatelia, psychológovia. Rovnako ako iné povolania má každá z týchto profesií svoju odbornosť, t.j. sumu vedomostí a zručností, ktoré sú potrebné osvojiť si pre výkon daného povolania.“ (Kopřiva, 2000, s. 14). Každá profesia má vyšpecifikovanú svoju odbornosť a podľa Matoušeka a kol. (2007) profesionálny sociálny pracovník by mal poskytnúť psychologické, právne, zdravotné alebo iné špecificky odborné služby, ale iba okrajovo, formou zorientovania klienta, a potom radšej odkázať klienta na príslušného odborníka – psychológa, právnika, lekára a pod. Sociálny pracovník by mal pristupovať k práci profesionálne, kde pod pojmom profesionálne myslíme dostatočnú odbornú zorientovanosť v problematike, v ktorej pracuje, čo ale neznamená, že bude brať kompetencie z rúk iných odborníkov do svojich vlastných. Prehnaná aktivita v preberaní odbornej špecifickej práce svojich kolegov – odborníkov, môže klientovi skôr poškodiť (napr. zlý výklad zákona a pod.).

2.2 Sociálne programovanie

Pre sociálneho pracovníka je potrebné vytvoriť si priestor na vzdelávanie v oblasti sociálneho programovania, čo zahŕňa riadenie a financovanie v rozličných programových schémach. A to s ohľadom na výrazné zmeny v sociálnej politike a v teórii sociálneho programovania.

Podľa Repkovej „je potrebné a veľmi prospešné, ak do základnej výbavy sociálneho pracovníka patrí aj získavanie skúseností a zručností v tvorbe a administrácií sociálneho programu.“ Repková (2008, s. 25). Ako ďalej uvádza Repková, je to potrebné k zvýšeniu celkovej prestíže a kredibility sociálnej práce a sociálnych pracovníkov ako profesionálov v procesoch rozhodovania o významných sociálnych veciach, problémoch a smerovaní sociálnej politiky. To všetko nielen na národnej, regionálnej či lokálnej úrovni, ale aj medzinárodnej. Uplatnenie sociálnych pracovníkov na trhu práce bude mať tak širší rozsah, nakoľko sociálny pracovník, ktorý má skúsenosť v oblasti prípravy a administrácie sociálnych programov vie, ako sa tvoria pravidlá a zásady, podľa ktorých sa rozhoduje o financovaní konkrétneho sociálneho projektu a vie s nimi kalkulovať pri príprave svojho vlastného sociálneho projektu.

Ako uvádza Gregušová a kol. (2006) „realizácia aktivít, na ktoré chýbajú vlastné prostriedky je podmienená vynaložením veľkého úsilia na získanie financií z európskych fondov, ktoré neprichádzajú do organizácií ľahko. Námahu je možné redukovať znalosťou manažmentu európskych projektov a princípov fungovania jednotlivých schém a zdokonaľovať sa praxou pri písaní žiadostí a pri projektovom riadení.“ (Gregušová a kol. 2006, s. 7).

2.3 Manažment v sociálnej práci

K definovaniu manažmentu v sociálnej práci môžeme použiť ako východisko, že „každá organizácia je zložená z dvoch navzájom prepojených systémov: riadiaceho a riadeného.“ (Mydlíková, 2004, s. 12).

Hlavné ciele manažmentu tak môžeme prepojiť na tie dva objekty záujmu. Na strane jednej je vždy niekto, kto riadi, za predpokladu, že na strane druhej je koho riadiť. K tomu, aby niekto mohol riadiť kompetentne, treba sledovať základné ciele manažmentu, ktoré Sedlák stanovuje nasledovne:

1. zdokonaľiť prax manažmentu, aby manažéri využívali elementárne poznatky predchádzajúc tak chybám v riadení;
2. vychovávať manažérov a adeptov na manažérske posty, naučiť ich porozumieť princípom, metódam a postupom riadenia a tomu, aby ich vedeli používať;
3. identifikovať oblasti a problémy manažmentu, ktoré si vyžadujú osobitný výskum a ďalšie rozpracovanie z hľadiska riadených subjektov. (Sedlák, 2001).

Z uvedených prístupov je zrejmé, že hlavným cieľom manažmentu zo všeobecného hľadiska je dosiahnuť, aby manažér dokázal čo najefektívnejšie riadiť riadeného, za predpokladu zvládnutia všetkých poznatkov, zručností, princípov a metodík a to aj v kontexte spoznávania problematík riadených subjektov.

Podľa Bernhardta (2006, s.17-20) „sociálny manažment je ekonomické chápanie sociálnej práce, pomocou ktorého dokážeme tematizovať sociálnu prácu a transformovať ju na produktívnu ponuku pomoci, ktorá je v súlade s pravidlami a požiadavkami spoločenských skupín v kontexte solidarity. Sociálny manažment je viac než len ekonomika a vždy sa kladie dôraz aj na sociálny aspekt solidarity. V sociálnom manažmente musí existovať rovnováha medzi ekonomickými, spoločensko-etickými a ľudskými prvkami v sociálnej práci ako praktická forma paralely medzi efektivitou, trvalou udržateľnosťou a solidaritou.“

3 PROJEKTOVANIE V MIMOVLÁDNEJ ORGANIZÁCIÍ

Pojem projekt sa v našom bežnom slovníku používa pomerne často a stal sa súčasťou nášho života bez toho, aby sme vnímali jeho podstatný význam. „Slovo projekt vo svojej podstate vyjadruje spracovanú myšlienku už zrelú k realizácii“ (Tvrdoňová a kol., 2007, s. 8).

3.1 Projekt a jeho definície

Čo je projekt a čím sa líši jeho riadenie od zvyčajných manažérskych činností? Rosenau (2007, s. 15) uvádza, že „projekt je charakterizovaný štyrmi typickými rysmi: trojrozmerným cieľom, jedinečnosťou, zapojením zdrojov a súčinnosť s kmeňovou organizáciou.“ Ak sa tieto štyri typické znaky projektu vyskytujú spoločne, odlišia riadenie projektu od iných manažérskych činností.

Podľa Browna „najzreteľnejšou črtou projektu je to, že má splniť konkrétny cieľ, ktorý je obyčajne vyjadrený v názve projektu: Projekt tunela pod Kanálom La Manche, Projekt Airbus, Projekt hydroelektrárne v Gabčíkove atď. Tým sa líši od rutinných manažérskych činností, ktoré sú súčasťou normálnej prevádzky, ako napríklad príprava výplat, redigovanie novín alebo výroba ďalšej tisícky fazuľových konzerv.“ (Brown, 1996, s. 9).

3.2 Základné členenie projektov

„Z hierarchického hľadiska možno projekty rozdeliť do dvoch etáp, a to plánovanie ako definícia projektu a plánovanie a implementácia ako organizovanie, kontrola, ukončenie. Toto hierarchické členenie prechádza do jednoduchšieho, päťfázového prístupu:

1. definovanie projektu;
2. plánovanie;
3. organizovanie;
4. kontrola;
5. ukončenie projektu.“ Weiss (1992 In Kravčáková a kol., 2005, s. 209).

Podľa Kravčákovej (2005) sa tento päťfázový prístup zameriava na projekty komplexne, pričom jednotlivé fázy zahŕňajú nasledovné činnosti:

- počiatočné plánovanie;

- stanovenie globálneho cieľa a špecifických, čiastkových cieľov;
- identifikácia činností, ktoré je nutné vykonať;
- určenie, teda odhad času a množstva práce potrebných na vykonanie danej činnosti;
- vypracovanie rozpočtu;
- implementácia, realizácia projektu;
- kontrola a dokumentovanie projektu;
- manažovanie ľudí;
- ukončenie projektu.

Odlišné, šesťfázové členenie uvádza Brown (1996 In Kravčáková a kol., 2005, s. 210):

- úvodná etapa;
- zadanie projektu;
- návrh projektu;
- realizácia projektu;
- uvedenie do prevádzky;
- riadna prevádzka a záverečná správa.

3.3 Plán projektu, jeho ciele a spôsob realizácie

Mnoho projektov v rámci vlastnej organizácie sa uskutočňuje na dlhodobých plánoch organizácie. Preto sú plány často hierarchické, čiže krátkodobé plány vznikajú v kontexte s dlhodobými. To znamená, že napríklad plány projektových úloh sú súčasťou celkového plánu projektu. (Rosenau, 2007).

Nesmieme zabudnúť, že plánovanie je opakujúci sa proces, čo znamená, že ak sa plány zmenia, musí sa prepracovať celý projekt. „Plánovanie je z viacerých stránok iteratívny proces, ktorý môžeme absolvovať aj niekoľkokrát, pričom budeme náš plán postupne spresňovať.“ (Brown, 1996, s. 52).

Sú vôbec plány potrebné? Ak áno tak prečo a z akých dôvodov? „Plány napomáhajú koordinácii a komunikácii, poskytujú základ pre sledovanie priebehu projektu, často sú

nutné pre splnenie požiadaviek zadávateľa a umožňujú vyhnúť sa problémom.“ (Rosenau, 2007, s. 56).

Efektívny plán projektu môžeme mať len vtedy, ak máme pred sebou jasný cieľ. Keď je splnená táto podmienka, vygenerujeme si najefektívnejší postup – spôsob realizácie projektu. Priblížme si to na konkrétnom príklade: naša organizácia pracuje so sociálnymi skupinami, ktorým hrozí sociálna exklúzia. Z praxe vieme, že daná skupina je ohrozená, preto plánujeme projekt priamo pre ňu. To vyžaduje hlavne zmapovať terén a čo najjasnejšie zdefinovať aktivity, ktoré nám pomôžu eliminovať a zmierňovať negatívne dopady na danú skupinu. Hlavný cieľ je dosiahnutie konkrétnej kvalitatívnej zmeny – zmiernenie sociálnej exklúzie, špecifické ciele pomenujú jednotlivé potreby, na základe ktorých určíme spôsob – konkrétne aktivity, ako to dosiahnuť.

3.4 Projekt verzus program

Podľa Kravčákovej „akúkoľvek pracovnú úlohu od projektu odlišujeme tým, že ju môže vykonať jednotlivec alebo skupina osôb a to na základe jednotlivých činností. Ak narastá zložitosť úlohy a začínajú dominovať charakteristiky uvedené v definícii projektu, pracovná úloha sa stáva projektom. Program sa odlišuje od projektu rozsahom, zvyčajne program zahŕňa viacero projektov.“ (Kravčáková a kol., 2005, s. 206 – 207).

Ako ďalej Kravčáková (2005) uvádza „projekt sa väčšinou zrodí z dvoch dôvodov – ako reakcia na ohrozenie alebo uvedomenie si určitej príležitosti. Takúto potrebu môže predstavovať nový produkt, získanie nového segmentu trhu, služba, proces, systém. Projekt môže zahŕňať niekoľko ľudí z jedného oddelenia, ale aj kvalifikačne rôznorodý ľudský potenciál. Môže trvať niekoľko mesiacov či rokov s veľkými nákladmi alebo len pár dní s minimálnymi, či dokonca žiadnymi nákladmi.“ (Kravčáková a kol., 2005, s. 214).

3.5 Financovanie projektov

Dôležitou témou pre mimovládne organizácie sú financie potrebné na dosahovanie jednotlivých cieľov, realizovaných cez konkrétne projekty. Musia preto žiadať o granty z európskych fondov a z iných zdrojov, ako sú napríklad zdroje získavané v spolupráci s medzinárodnými organizáciami, nadáciami a pod. Tak isto aj spoluprácou so štátom, cez Úrad vlády a ministerstvá, pričom v sociálnych témach je to hlavne MPSVaR SR, ako aj Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej MV SR), ktoré vyčlenili prostriedky pre

mimovládne organizácie na základe zákona o poskytovaní služieb sociálnej starostlivosti. Tieto prostriedky však zďaleka nepostačujú na uspokojovanie dopytu po tomto druhu služieb. Organizácie ich uskutočňujú vo veľkej miere na vlastné náklady. A tak neustále bojujú o svoju existenciu.

Mydlíková (2001) uvádza, že najkomplikovanejšou kapitolou vo fungovaní mimovládnych organizácií je práve ich financovanie a hospodárenie, pretože organizácie si musia kumulovať zdroje financovania a nemôžu počítať so stálym finančným príjmom zo štátneho rozpočtu. Tým nesú obrovskú individuálnu zodpovednosť za svoje kreatívne a flexibilné správanie. Medzi najčastejšie zdroje financovania patria :

- a) členské príspevky – sú deklaráciou príslušnosti k danej konkrétnej organizácii, čím sa buduje pocit spolupatričnosti, avšak v ročnom rozpočte tvoria len minimálnu čiastku;
- b) 2% daní z príjmu fyzických a právnických osôb – od roku 2003 sa prvýkrát na Slovensku objavil inštitút odvedenia 1% dane z príjmu fyzických osôb, od roku 2004 sa tento podiel zvýšil na 2% a rozšírila sa jeho platnosť aj na právnické osoby;
- c) samofinancovanie – o mimovládnej organizácii, ktorej minimálne 30% ročného príjmu tvoria výnosy zo samofinancovania sa hovorí, že je relatívne stabilná, môže predávať sociálne služby, svoje logistické služby, pričom sa princíp neziskovosti prísne dodržiava a ak by sa zisk vyskytol, organizácia je povinná ho použiť v zmysle svojho poslania na jeho rozšírenie a prehĺbenie;
- d) granty donorov – donorské nadácie sú tie nadácie, ktoré majú vytvorenú politiku „dávania“ svojich peňazí a u ktorých sa mimovládne organizácie uchádzajú o granty na základe vlastných grantových schém, podľa ktorých žiadatelia postupujú;
- e) štátne dotácie – prvým zdrojom štátnych dotácií, špeciálne pre občianske združenia je grantová komisia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej MPSVaR SR), ktorá môže podporiť rekondično-rehabilitačné pobyty zdravotne postihnutých, pobyty chudobných detí a mládeže, prispieva na tlač časopisov, na členské poplatky organizácií v rámci medzinárodných sietí;
- f) lotérie, súťaže – niektoré celonárodné a nadnárodné mimovládne organizácie si dokážu zabezpečiť príjem aj prostredníctvom predaja losov, kupónov, ale tieto výnosy podliehajú zdaneniu,

- g) benefičné akcie – organizovanie podujatia, koncertu, plesu, výstavy, módnej prehliadky, kde organizátor benefičnej akcie jasne deklaruje na čo, pre koho a ako budú získané finančné prostriedky zo vstupného a darov použité, ľudia musia mať istotu, že peniaze, ktoré darujú sa použijú na tú vec, na ktorú ju darca určil a že si to môžu aj skontrolovať,
- h) verejné zbierky – verejná zbierka sleduje minimálne dva základné prvky v práci mimovládnej organizácie: získava finančné prostriedky a oslovuje verejnosť,
- i) sponzorské dary – môžu mať charakter finančných príspevkov, ale často je to práve nefinančná pomoc, sponzorujú prevažne organizácie privátneho sektora.

4 UTEČENCI – OSOBY OHROZENÉ SOCIÁLNOU EXKLÚZIOU

Migrácia je celosvetový fenomén, ktorý v čoraz väčšej miere zasahuje aj Slovensko. Migrácia je prirodzená súčasť života populácie a vždy je zameraná zo strany migrantov na vidinu lepšej kvality ich života. SR od svojho vzniku v roku 1993 tvorí vlastnú migračnú politiku, ktorá sa po vstupe do Európskej únie rozšírila o európsky rozmer. V roku 1993 SR pristúpila k Dohovoru o právnom postavení utečencov (Ženeva 1951), čím sa zaviazala k poskytovaniu ochrany osobám, ktoré spadajú pod režim tohto dohovoru. Pristúpením k Dohovoru SR uznáva, že právo na život, osobnú slobodu a bezpečnosť a právo na azyl patria medzi základné ľudské práva, ktorých dodržiavanie je prioritou každého demokratického štátu.

Z právneho hľadiska migráciu členíme na legálnu a nelegálnu. Nelegálnou migráciou rozumieme nedovolený vstup cez štátne hranice na naše územie. Pre lepšiu ilustráciu „cudzinci, ktorí vstúpia na územie Slovenskej republiky bez oprávnenia, alebo sa na jej území nachádzajú bez platného povolenia na pobyt a nemajú postavenie žiadateľa o udelenie azylu, sa na území SR nachádzajú neoprávnené. Ak sa cudzinec nachádza v takejto situácii, mal by ju urýchlene riešiť, či už formou legalizácie pobytu, alebo vycestovaním z územia SR. V prípade, že tak neurobí, je neoprávnenosť jeho pobytu dôvodom pre jeho administratívne vyhostenie.“ (http://hrl.sk/pages/cudzinci_bez_pobytu, 2012).

V rámci migrácie rozlišujeme niekoľko skupín migrantov. Osobitnú skupinu tvoria utečenci. V našej práci sa zameriavame na utečencov v súlade so Ženevskou konvenciou z roku 1951 s jej dodatkom – Newyorským protokolom z roku 1967. V kontexte SR však pod pojmom utečenec rozumieme podľa zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle v znení neskorších predpisov, žiadateľov o azyl, azylantov a osoby s doplnkovou ochranou.

Osobitné postavenie utečencov spočíva v nedobrovoľnej, tzv. vynútenej migrácii. Utečenci sú ľudia, ktorí nedobrovoľne odchádzajú zo svojej rodnej krajiny kde žili, pretože sú prenasledovaní, v krajine je zlá politická situácia, alebo vojna.

Podľa Hathawaya (2005) sa prenasledovanie najlepšie definuje ako situácia, keď štát svojim občanom dlhodobo a systematicky neposkytuje ochranu jedného, alebo viacerých nárokov, priznaných medzinárodným spoločenstvom.

„Štáty ktoré pristúpili alebo ratifikovali Dohovor z roku 1951 súhlasili s tým, že termín utečenec by sa mal aplikovať na osoby považované za utečenca podľa predchádzajúcich medzinárodných dohovorov a ďalej na iné osoby, ktoré zhruba povedané sa kvalifikujú ako utečenec podľa štatútu UNHCR“ Goodwin, McAdam G., McAdam J. (2007, s.35).

Právo hľadať a využívať azyl je uznávané medzinárodnou legislatívou v oblasti ľudských práv a je dôležitým právnym inštitútom poskytovania medzinárodnej ochrany. Zodpovedným orgánom pre preskúmanie žiadosti o udelenie azylu a vydanie rozhodnutia v konaní o udelenie azylu na území SR je Migračný úrad Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej MÚ MV SR).“ (<http://hrl.sk/pages/utecenci>, 2012).

4.1 Sociálna práca s utečencami

Ako uvádza Kováts a spol. (2006) cieľom sociálnej práce s cudzincami, utečencami, azylantmi je okrem zlepšenia ich života najmä zabránenie sociálnej izolácii. Predovšetkým je nutné pomôcť im prekonať emocionálne a psychické traumy, ktoré ich viedli k opusteniu domova a ktoré sú prítomné minimálne v začiatkoch života v cudzine. Je nevyhnutné pomôcť im zmobilizovať vlastné vnútorné zdroje a schopnosť poradiť si s problémami, aby sa tak dokázali vyrovnáť so životom v novom sociálnom prostredí a uľahčiť im tak prispôsobenie a integráciu v cudzej krajine. Rovnako dôležité je aj odstraňovať štrukturálne prekážky, ktoré by ich udržiavali v sociálnej izolácii a bránili im rozvinúť sa v hostiteľskej krajine. Vzťah sociálneho pracovníka a sociálneho klienta opisovanej skupiny musí byť postavený na vzájomnej rovnosti, rešpekte a spolupráci. Každý klient je individualitou. Má svoju vlastnú históriu, svoje vlastné skúsenosti a vlastné okolnosti situácie, v ktorej sa ocitol. V týchto prípadoch musí byť sociálny pracovník navyše kultúrne kompetentný.

Klient je vždy v priamej interakcii so sociálnym pracovníkom a je nesmierne dôležité, aby tento vzťah nadobudol úroveň rovnocenného partnerstva a aktívne sa podieľal na pomáhajúcom procese. „Je dôležité, aby nový klient hneď od začiatku dostal svojho kľúčového pracovníka, osobu, ktorá mu bude v celom procese najbližšie, na ktorú sa s dôverou môže obrátiť, ktorá mu bude venovať, najmä zo začiatku, maximálnu pozornosť.“ (Matoušek a kol., 2005, s. 182).

Pre vyprodukovanie takto kvalitného vzťahu s klientom – utečencom je potrebné, aby sociálny pracovník vytvoril vhodné podmienky. Príkladom môže byť pokojné a

motivujúce prostredie, atmosféra otvorenosti, dôvery a empatie. Hlavne však nesmieme zabúdať na zabezpečenie profesionálneho tlmočníka, pretože veľa zbytočných konfliktov a nedorozumení pri budovaní vzájomného rešpektujúceho vzťahu medzi sociálnym pracovníkom a klientom, pramení predovšetkým so vzájomného neporozumenia sa z dôvodu jazykovej bariéry. Ak profesionálny pracovník daruje dostatok svojho času v prospech druhého človeka a využije správne všetky možnosti, ktoré má k dispozícii ku dosiahnutiu kvalitne odvedenej práce, dáva priestor pre dôveru a pochopenie konkrétneho klienta v konkrétnej situácii.

4.2 Riziková práca s utečencami

V spoločnosti často prevláda názor, že utečenci prinášajú rôzne choroby, berú ľuďom prácu a predstavujú rôzne bezpečnostné ohrozenia. Myslíme si ale, že práve tieto stereotypy sú často prekážkou úspešnej integrácie utečencov do majoritnej spoločnosti. Väčšina utečencov nielenže nepredstavuje ohrozenie našej spoločnosti, ale dokonca môže byť prínosom ako na ekonomickej, tak na kultúrnej úrovni. Kultúrna diverzita a rôznorodosť je obohacujúca. Vďaka prelínaniu kultúr vznikali v ľudskej histórii nové hodnoty a ľudská spoločnosť sa posúvala dopredu. Najvyspelejšie krajiny sveta sú dnes práve multikultúrne krajiny, v ktorých sa navzájom dopĺňajú kultúrne prvky mnohých etníc a národov.

Ako uvádzajú Bates a Plog (1976, s. 7) „akulturácia je zmena kultúry skupiny alebo jednotlivca v dôsledku kontaktu s inou kultúrou. Definovať kultúru nie je ľahké. Definujeme kultúru ako systém spoločnej viery, hodnôt, zvykov, správania a výrobkov, ktoré používajú členovia spoločenstva na to, aby si poradili so svetom a vzájomnými vzťahmi a ktoré sa prenášajú z generácie na generáciu.“

4.2.1 Bezpečnostné riziká

V dnešnej dobe, keď sa stretávame s rôznymi informáciami z celého sveta o terorizme, by mala byť samozrejým nástrojom pri rozhodovaní o udelení azylu utečencom aj patričná opatrnosť.

Ak cudzinec vstúpi do konania o udelenie azylu, skutočnosti, ktoré uvedie počas pohovoru s MÚ MV SR, sú dôverné. MÚ MV SR nesmie kontaktovať jednotlivé štáty za účelom zisťovania informácií o danej osobe. Nakoľko je ale v záujme ochrany štátu preverovať

niektoré skutočnosti, v relevantných prípadoch môže MÚ MV SR nadviazať kontakt s orgánmi, ktoré majú k dispozícii databázy hľadaných a trestaných osôb.

Priecel a Belo-Caban (2002) uvádzajú, že v súlade s Dohovorom o právnom postavení utečencov z roku 1951 a príslušnými európskymi odporúčaniami sa do zákona o azyly zaviedli tzv. „vylučovacie klauzuly“, na základe ktorých sa neudelí azyl cudzincovi, ktorého nie je možné považovať za hodného medzinárodnej ochrany, napriek tomu, že spĺňa podmienky na udelenie azylu, avšak existujú vážne dôvody domnievať sa, že spáchal zločin proti mieru, ľudskosti alebo vojnový zločin podľa príslušných medzinárodných dokumentov, ktoré obsahujú ustanovenia o týchto trestných činoch. Azyl sa neudelí ani osobe, ktorá je dôvodne podozrivá, že sa dopustila vážneho nepolitického trestného činu mimo územia SR skôr, než požiadala o udelenie azylu.

Ako sa konštatuje v Konceptii integrácie cudzincov (2009), cudzinci sú neraz vnímaní domácim obyvateľstvom na Slovensku ako bezpečnostné alebo zdravotné riziko, aj ako ekonomická záťaž, či ako subjekt ohrozujúci trh práce a pracovné príležitosti. Aj využívanie cudzincov ako lacnej pracovnej sily a s tým spojené porušovanie zákonov býva určitým zdrojom napätia medzi majoritnou spoločnosťou a cudzincami. V Dôvodovej správe k novele občianskeho zákona sa výrazne sprísňujú podmienky nadobúdania občianstva naturalizáciou. To je zapríčinené narastajúcim nebezpečenstvom organizovaného zločinu a medzinárodného terorizmu a tak vzrastá potreba dôsledného preverovania všetkých relevantných informácií, týkajúcich sa žiadateľov o štátne občianstvo SR.

Ako uvádzajú Priecel a Belo-Caban (2002) „Akcelerovaním záujmu Slovenskej republiky o vstup do Európskej únie, pripravilo MV SR novelu zákona, ktorou sa ochrannárske opatrenia odstránili. Zákomom č. 309/2000 Z.z. s účinnosťou od 1. novembra 2000 sa zmenil a doplnil zákon Národnej rady SR č. 283/1995 Z.z. o utečencoch. Novela zákona o utečencoch, (Obidva tieto zákony nahradil zákon č. 480/2002 Z. z. o azyly v znení neskorších predpisov):

- umožnila vstup cudzincov do azylovej procedúry bez obmedzenia (24 – hodinový limit bol zrušený);
- vložila priamo do zákona dôvody zjavne neopodstatnenej žiadosti o azyl;
- určila právo na zjednotenie rodiny;

- určila povinnosť informovať žiadateľa o rozhodnutí vydanom v azylovej procedúre v jazyku, ktorému cudzinec rozumie;
- zefektívnila skrátené konanie azylovej procedúry v druhom stupni správneho konania (zo 60 na 30 dní);
- predĺžila časovú lehotu pre podanie odvolania v skrátenom konaní z 3 na 7 dní;
- upravila vek maloletých utečencov vstupujúcich do azylovej procedúry, pre ktorých je zákonom ustanovený opatrovník z predchádzajúcich 15 na 18 rokov, ak Zákon o rodine platný v Slovenskej republike neustanovuje inak.“ Priecl, Belo-Caban (2002, s. 23).

4.2.2 Zdravotné riziká

Zdravotný stav utečencov – žiadateľov o azyl prináša so sebou rôzne zdravotné riziká spojené so zvýšením počtu chorôb, ktoré sa stále zatiaľ v rámci Slovenska vyskytujú v menšine. Ide hlavne o HIV, TBC, hepatitis a rôzne pohlavné choroby, ktoré ohrozujú ľudí prichádzajúcich do osobného kontaktu s migrantmi (napr. právnikov, sociálnych pracovníkov, policajtov, učiteľov a pod.). Je tu ohrozenie najmä nákazou infekčnými ochoreniami, ktoré sa prenášajú vzduchom, dotykom a krvou. Preto je potrebné zvýšiť informovanosť pracovníkov, ktorí s migrantmi prichádzajú do styku, o prenosných chorobách a o prevencii voči nim (napr. očkovanie, preočkovanie, dodržiavanie hygienických pravidiel a pod.).

Po príchode na územie SR je cudzinec po podaní vyhlásenia žiadosti o azyl umiestnený do Záchytného tábora Humenné, kde podstupuje dôkladnú lekársku prehliadku. Záchytný tábor je uzavretý typ zariadenia a žiadatelia v ňom zotrvávajú spravidla 30 dní. Počas tohto obdobia prebiehajú komplexné zdravotné vyšetrenia, pri ktorých sa zisťuje aj výskyt cudzokrajných chorôb. Počas existencie MÚ MV SR (od roku 1993) nebol zaznamenaný ani jeden prípad prenosu chorôb zo žiadateľov na obyvateľov či zamestnancov. Väčšina zo zistených liečiteľných chorôb má kožný charakter, čo je vo veľkej miere zapríčinené nevhodnými podmienkami počas dlhej cesty. (<http://www.minv.sk/?azyl-migracia>, 2012).

4.2.3 Sociálne riziká

„Sociálnym vylúčením sú najčastejšie ohrození ľudia nezamestnaní, chudobní, imigranti, utečenci a etnicky a kultúrne odlišní, ľudia starí, rôzne postihnutí, ľudia odlišní svojou orientáciou náboženskou, kultúrnou či sexuálnou, ľudia bez domova, psychicky chorí, politicky diskriminovaní.“ (Mušinka, Benč, 2011, s.104).

Preto je dôležité sa zamerať na aktívnu prevenciu vzniku sociálneho vylúčenia v ktorejkoľvek oblasti.

„Keďže Slovenská republika má jednu z najprísnejších azylových politík, mnohí žiadatelia o azyl žijú dlhodobo na Slovensku len na základe inštitútu doplnkovej ochrany. Mnohí neovládajú dostatočne štátny jazyk, ktorý je považovaný za primárny predpoklad úspešnej integrácie. Na rozdiel od nových prisťahovalcov, staršiu vlnu tvorili prevažne študenti. Ovládanie slovenského jazyka bolo predpokladom na dosiahnutie primárneho cieľa migrácie i podmienkou nadviazania intenzívnejších sociálnych vzťahov s domácimi obyvateľmi. Prostredníctvom jazyka cudzinci spoznávajú históriu, geografiu, tradície, kultúru cieľovej krajiny a v neposlednom rade právny systém a po systémovej zmene v roku 1989 aj hodnoty parlamentnej demokracie. Jazyk je dominantným faktorom pre vytváranie pocitu spolunáležitosti k určitej skupine. Nedostatočné znalosti jazyka hostiteľskej krajiny môžu viesť k prehlbovaniu kontaktov iba vo vnútri komunity, čo môže prehlbovať prípadnú sociálnu exklúziu prisťahovalcov. Dôležité je venovať sa mladej generácii. Deti z radov prisťahovalcov navštevujú školy spolu so slovenskými deťmi, čo na jednej strane podporuje ich integráciu, ale na strane druhej je dôležitá aj schopnosť a ochota slovenských detí akceptovať medzi sebou vrstovníkov iného náboženstva alebo rasy. Neochota detí prijať nových spolužiakov iného etnika, náboženstva alebo rasy do kolektívu môže viesť k nezájmu detí imigrantov o štúdium a napokon vyústiť do sociálnej marginalizácie, i prípadných sociálno-patologických javov. V neposlednom rade môže viesť k prehlbovaniu nenávisťi voči kultúre domácej spoločnosti a väčšiemu upnutiu sa na vlastnú komunitu a náboženstvo, čo je len živnou pôdou pre vznik populizmu založeného na odpore voči imigrantom.“ (Štefančík, 2011, s. 18-19).

Bauman (1995) rozumie komunitu ako princíp spolupatričnosti a solidarity, kde komunita je „pocit komunity, vlastnej skupiny, kde je človek rád, ktorá je jeho pravým domovom a ktorej hranice je potrebné obrániť za každú cenu - rovnako ako svoj domov. Tu vnútri môžu byť síce veci niekedy zložité, ale nakoniec sa vždy nájde riešenie. Ľudia mi môžu pripadať hrubí, sebeckí, ale v prípade núdze môžem počítať s ich pomocou. A čo je hlavné,

človek im rozumie a môže si byť istý, že aj oni rozumejú jemu... človek má ukludňujúci pocit bezpečia a keby sa malo objaviť nejaké ohrozenie, určite bude rozpoznané zavčas. „My“ potom spojíme svoje sily a vysporiadame sa s ním“. Bauman (1995, s.47).

V rámci politicko-ekonomicko-sociálneho trendu sa v poslednom období ukazuje, že Slovensko sa transformuje z tranzitnej a emigračnej krajiny na cieľovú a imigračnú krajinu. Z toho vyplýva, že naša krajina musí aj prijať zodpovednosť za migrantov, za ich adaptáciu a integráciu do spoločnosti, čo sa v konečnom dôsledku odrazí aj na prijatí migrantov majoritnou spoločnosťou. Potvrďuje to aj koncepcia integrácie cudzincov v Slovenskej republike (2009), v ktorej vláda deklaruje, že „Slovenská republika sa prikláňa k integračnému modelu, ktorý je založený na obojstrannej adaptácii v integračnom procese, v ktorého rámci cudzinci prispievajú k formovaniu spoločnej kultúry a zároveň ich väčšinová spoločnosť rešpektuje a podporuje ich rôznorodosť“.

Napriek tomu, stále chýba použitie riadenej imigrácie v nástrojoch migračnej politiky v súlade s Koncepciou migračnej politiky vlády SR, ktorá bola prijatá Uznesením vlády č. 11 z 12. januára 2005. Využitím daného nástroja by bolo možné jasne deklarovať postoj SR k rôznym skupinám migrantov.

Myslíme si, že by bolo prospešné zo strany štátu vytvárať rôzne programy na ľahšie začlenenie utečencov do majoritnej spoločnosti. Dobrým príkladom nám môže byť Švédsky model. Ako uvádza Firtová, Glogovská, Pittnerová (In Štefančík, Lenč, 2011) „zvýšiť mieru zamestnanosti utečencov a migrantov zabezpečuje Štokholmský náborový program. Cieľom programu je predovšetkým vytvoriť lepšie podmienky pre vyššiu mieru integrácie imigrantov a súčasne znížiť výdavky magistrátu na ekonomickú podporu.“ Firtová, Glogovská, Pittnerová (In Štefančík, Lenč, 2011, s. 193).

Vieme, že každá ľudská bytosť je jedinečná a neopakovateľná. Preto je nielen v rámci sociálnej práce potrebné pozeráť na človeka ako na uvedomelú a spoločenskú bytosť a ako na ucelenú bio-psycho-sociálnu jednotu. V súčasnej sociálnej práci znamená humanizmus základnú orientáciu a je odrazom stavu vývoja spoločnosti.

Ako uvádza Facuna (2010, In Mátel a kol., 2010, s. 83-84) „byť čestný, poctivý, ohľaduplný k ostatným teda prejavovať ľudskosť a úctu, ktorá je úzko spätá s akceptáciou práv všetkých ľudí bez žiadneho rozdielu, ale aj spôsob spravodlivo rozdeľovať hodnoty v podobe pochvaly alebo trestu, odmietat' akúkoľvek dvojitvosť, ale naopak byť pravdivravný považujeme v sociálnej práci za veľmi dôležité.“

4.2.4 Európsky fond pre utečencov (ERF)

Euópsky fond pre utečencov (European Refugee Fund, ďalej ERF) I, bol od roku 2000 prvým nástrojom solidarity vytvoreným Rozhodnutím Rady Európskej únie č. 2000/596/EC 28. septembra 2000 v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti s trvaním do roku 2004. Bol prvým krokom pri tvorbe spoločného európskeho azylového systému, ako bolo požadované Európskou radou v Tampere roku 1999 a potvrdené Haagským akčným programom a ako je to právne podložené článkom 63 Amsterdamskej zmluvy o založení Európskeho spoločenstva. S prihliadnutím na skúsenosti získané pri vykonávaní prvej etapy bol Rozhodnutím Rady EÚ 2004/904/CE zriadený ERF II na roky 2005-2010. Vzhľadom na zložitosť a administratívnu náročnosť spojenú s praktickou realizáciou projektov ERF, Komisia navrhla v rámci Všeobecného programu solidarity a manažmentu migračných tokov založiť ERF III na roky 2008-2013. To otvorilo široký priestor pre profesionálne uplatnenie a ambície sociálnych pracovníkov v oblasti sociálneho programovania a projektovania v treťom sektore.

5 SLOVENSKÁ HUMANITNÁ RADA, N.O.

Slovenská humanitná rada n.o. (ďalej SHR) je národné dobrovoľnícke centrum humanitných a charitatívnych organizácií, občianskych združení a nadácií pôsobiacich v sociálnej oblasti v širokom ponímaní. Ide o organizácie, ktoré poskytujú pomoc, služby, starostlivosť, poradenskú činnosť a organizujú rôznorodé aktivity v prospech sociálne znevýhodnených a hendikepovaných ľudí. SHR okrem podpory združených organizácií zároveň aktívne pracuje s marginalizovanými skupinami prostredníctvom vlastných projektov. Vykonáva najmä poradenskú, organizačnú, školiacu, metodickú a informačne – propagačnú činnosť, ako aj realizáciu verejných zbierok. SHR sa podieľa na riešení utečeneckej problematiky na Slovensku od roku 1998. Počas tohto obdobia jej hlavnými aktivitami boli poskytovanie materiálnej, sociálnej, psychologickkej a právnej pomoci a poradenstva žiadateľom o azyl a azylantom v regiónoch západného Slovenska. Napriek skutočnosti, že v poslednom období má počet žiadateľov klesajúcu tendenciu, SHR zaregistrovala zvýšený záujem o právne, sociálne a psychologické poradenstvo a pomoc. Súčasná situácia s menším počtom žiadateľov o azyl sa prejavuje v nižšej naplnenosti zariadení MÚ MV SR avšak potreba poskytovania komplexnej pomoci pre cieľovú skupinu ostáva nezmenená.

Doplňková ochrana sa ako nová forma medzinárodnej ochrany udeľuje na území SR od roku 2007. Jej cieľom je poskytnúť žiadateľom medzinárodnú ochranu pred vážnym bezprávím, ktorá je časovo obmedzená na obdobie jedného roka. V nadväznosti na predchádzajúce implementačné obdobia SHR rozširovala svoje portfólio poskytovaných služieb, v roku 2010 služby rozšírila o poskytovanie ubytovania, príspevku na jedno teplé jedlo denne a vreckového pre potreby osôb s poskytnutou doplnkovou ochranou bez príjmov. Služby sú poskytované podľa potrieb cieľovej skupiny. V rámci prípravy aktivít a plánu projektov prebehli rokovania na pôde MÚ MV SR najmä z dôvodu nastavenia projektov na základe spoločného konsenzu a najlepšej vhodnosti pre cieľovú skupinu. Práca s každou z cieľových skupín vyžaduje iný prístup a spôsob práce s klientom. V analytickej časti našej diplomovej práci sa zaoberáme projektmi, ktorými SHR rieši problematiku, pričom sa zameriavame na participáciu sociálneho pracovníka na ich realizácii.

Samotnou prácou so žiadateľmi o azyl, azylantmi, osobami s doplnkovou ochranou a maloletými bez sprievodu, SHR denne upozorňuje na potrebu pripraviť slovenské

obyvateľstvo aj na inofarebnú, inokultúrnu spoločnosť, s čím sa organizácia stretáva najmä v oblasti integrácie. V lokalitách s azylovými zariadeniami, v ktorých SHR pôsobí, sa často vyskytujú prejavy intolerancie, rasovej neznášanlivosti či xenofóbie. Pri odstraňovaní týchto prekážok SHR často naráža na problém neznalosti Charty OSN základných ľudských práv a slobôd, ktorá sa stala východiskom pre utečenecké právo. Posledný projekt SHR, ktorý v analytickej časti predstavíme, slúžil po minulé obdobie práve na vylepšenie verejnej mienky majoritného obyvateľstva voči ľuďom, ktorých osud dostal do situácie, kedy sú ako menšina závislí na postoji väčšiny.

5.1 Projekt Lepšia kvalita života pre všetkých IV

Hlavným cieľom projektu je prispieť k neustálemu zlepšovaniu starostlivosti o žiadateľov o azyl v SR formou poskytovania základných, doplnkových a sprievodných služieb. Tieto služby sú poskytované osobám nachádzajúcim sa v zariadení MÚ MV SR v Pobytovom tábore v Rohovciach (ďalej PT Rohovce) a v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov v Medved'ove (ďalej ÚPZC Medved'ov), ako aj žiadateľom o azyl, ktorí vstúpili do pracovno-právneho vzťahu, alebo obdobného pracovného vzťahu a ktorí môžu byť ubytovaní aj mimo zariadení MÚ MV SR. Projekt zároveň prináša komplexnejšiu a adresnú starostlivosť o žiadateľov nachádzajúcich sa v azylovej procedúre. Nadväzuje na úspešne implementované ERF projekty realizované počas minulých rokov. Sociálne aspekty zahrnuté do projektu má v prvom rade zabezpečiť poradenstvo a priamu asistenciu a pomoc pre žiadateľov o azyl prostredníctvom sociálnych pracovníkov v azylovom zariadení. Projektom sa zabezpečuje všeobecná sociálna asistencia, ktorá zahŕňa vytváranie podmienok pre voľno-časové aktivity v jednotlivých zariadeniach, kde sa žiadatelia o azyl vyskytnú. Ich cieľom je odbúravanie stresu, pocitu nepotrebnosti a beznádeje a zároveň podpora rozvoja osobného potenciálu každého žiadateľa o azyl.

Terénny sociálny pracovník zabezpečuje v minimálnej miere aj sociálne poradenstvo pre tých žiadateľov o azyl, ktorí podľa súčasne platnej právnej normy môžu pracovať a nebývajú v zariadeniach MÚ MV SR. V ÚPZC Medved'ov sa vykonáva sociálna asistencia pomocou terénneho sociálneho pracovníka, čo sa osvedčilo aj v predchádzajúcich realizovaných projektoch. Prioritnou cieľovou skupinou projektu sú rizikové a zraniteľné skupiny: deti, matky s deťmi, viacpočetné rodiny, hendikepovaní a vekovo starší žiadatelia o azyl. Práve tieto skupiny žiadateľov o azyl sú najzraniteľnejšie a potrebujú každodennú asistenciu a pomoc sociálnych pracovníkov.

Požadovaná výška grantu na obdobie 2011 – 2012 bola suma 746 424,72 €. Reálne však bola schválená podstatne nižšia suma 293 992,82 €. Trvanie projektu je od 1.1.2011 do 31.12.2012.

Hlavný cieľ projektu sa dosahuje nasledujúcimi špecifickými cieľmi:

- sociálnou starostlivosťou a poradenstvom, zdravotnou a psychologickou starostlivosťou s dôrazom na starostlivosť o zraniteľné skupiny osôb;
- vzdelávaním, jazykovou prípravou a inými iniciatívami, ktoré zodpovedajú postaveniu danej osoby;
- poskytovaním podporných služieb, ako napríklad prekladov a odbornej prípravy, s cieľom zlepšiť podmienky prijatia, efektívnosť a kvalitu konaní pri udelení azylu;
- poskytovaním materiálnej pomoci;
- zabezpečením právneho poradenstva a zabezpečenie právnej pomoci žiadateľom o azyl;
- informáciou alebo pomocou s administratívnymi a/alebo súdnymi formalitami a informácie alebo poradenstvo o možnom výsledku konania o udelení azylu, vrátane možnosti dobrovoľného návratu;
- zlepšovaním celkových podmienok v azylových zariadeniach;
- pozitívnym ovplyvňovaním verejnej mienky voči cieľovej skupine.

(Projekt SK 2010/2011 ERF 1/1).

5.1.1 Aktivity projektu

- Poskytovanie sociálneho poradenstva a asistencie
- Poskytovanie psychologického poradenstva
- Voľno-časové aktivity
- Poskytovanie právneho poradenstva
- Vzdelávanie žiadateľov o azyl
- Tlmočenie a prekladateľstvo
- Materiálna pomoc, doplnková zdravotná starostlivosť, nepredvídané situácie

- Technické vybavenie
- Publicita projektu
- Hodnotenie a monitoring projektu
- Riadenie a administrácia projektu

(Projekt SK 2010/2011 ERF 1/1).

5.1.2 Sociálny pracovník pracujúci so žiadateľom o azyl

Adaptačná a post adaptačná fáza príchodu žiadateľa o azyl do pobytového tábora, je spojená s pravidelným kontaktom so sociálnym pracovníkom. Sociálny pracovník SHR poskytuje individuálne a skupinové sociálne poradenstvo, informácie týkajúce sa priebehu azylovej procedúry, kultúrnych, sociálnych a ekonomických špecifík krajiny a pripravuje voľno časové aktivity. Vďaka získaným informáciám o žiadateľovi sociálny pracovník zároveň vytvára základ pre ďalšiu prácu právneho poradcu, psychológa a pedagóga.

Sociálne poradenstvo a asistencia pre žiadateľov o azyl sa zabezpečuje prostredníctvom sociálnych pracovníkov, ktorých miestom pracovného výkonu je priamo azylové zariadenie (PT Rohovce), kde pracujú v doobedňajších, poobedňajších hodinách a cez víkendy a sviatky. Prioritou pre sociálnych pracovníkov je asistencia a pomoc pre rizikové a najzraniteľnejšie skupiny. SHR v zariadení, zabezpečuje sociálne aspekty prostredníctvom dvoch sociálnych pracovníkov na celý úväzok. Sociálni pracovníci úzko spolupracujú s pracovníkmi MÚ MV SR, ktorí vykonávajú pracovnú činnosť v zariadení a s terénnym sociálnym pracovníkom, ktorý do zariadenia dochádza na základe aktuálnej potreby a situácie.

Náplňou práce sociálneho pracovníka so zreteľom na cieľovú skupinu – žiadateľov o azyl v SR je:

- poskytovanie pomoci pri riešení problémov a náročných situácií v osobnom a rodinnom živote žiadateľov o azyl umiestnených v azylovom zariadení, so zámerom udržiavať duševné zdravie vrátane preventívno-výchovnej činnosti v tejto oblasti;
- realizácia komplexnej starostlivosti, výchovnej a poradenskej činnosti s aplikáciou poznatkov zo psychológie, sociológie a pracovno-právnych vzťahov, zameranú na sociálnu pomoc osobám žiadajúcich o udelenie azylu;

- určenie žiadateľov o azyl, ktorí potrebujú osobitnú starostlivosť, predovšetkým so zreteľom na tzv. rizikové skupiny;
- spolupráca so všetkými zainteresovanými orgánmi pri riešení podnetov a oznámení žiadateľov o udelenie azylu;
- kooperácia so zdravotníckymi inštitúciami pri zabezpečovaní lekárskej starostlivosti u žiadateľov o azyl;
- vedenie žiadateľov o azyl k dodržiavaniu čistoty, hygienických predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci;
- organizovanie voľno-časových aktivít pre žiadateľov o azyl, realizácia kultúrnych a športových aktivít (sociálni pracovníci v azylových zariadeniach realizujú rôzne voľno-časové aktivity, prostredníctvom ktorých sa snažia odbúrať stres, psychickú nevyrovnanosť a agresivitu. Projekt má ambíciu prispieť k lepšej vybavenosti azylových zariadení a tým k rozšíreniu aktivít, ktorými žiadatelia o azyl môžu počas svojho pobytu v týchto zariadeniach vyplniť zmysluplne svoj čas.);
- výber vhodných asistentov z radov žiadateľov o azyl;
- identifikácia potrieb a materiálu pre žiadateľov o azyl (materiál pre rozvoj zručností a na podporu rozvoja osobného potenciálu žiadateľov o azyl, vzdelávací materiál, knihy, časopisy, noviny – viacjazyčné, hračky, stavebnice, spoločenské hry pre deti, elektronické vybavenie pre zabezpečenie multikultúrnych aktivít, materiál na vybavenie „modlitebni“, zabezpečenie učební a spoločenských miestností v zariadeniach, športové sezónne vybavenie a pod.);
- spolupráca s právnikom a organizačné zabezpečenie jeho intervencie s klientmi;
- organizačné zabezpečenie účasti klientov na iných aktivitách vyplývajúcich z projektu, napríklad na vzdelávacích aktivitách;
- sociálna práca pri hľadaní zamestnania pre klientov v tábore, alebo mimo tábora, ktorá zahŕňa aktívne vyhľadávanie ponúk na trhu práce v spolupráci s klientom, pretlmočenie a vysvetlenie podmienok pracovnej ponuky, prípravu klienta na pracovný pohovor a sociálnu asistenciu - sprevádzanie klienta na pracovnom pohovore.

Terénny sociálny pracovník okrem poskytovania sociálneho poradenstva a materiálnej

pomoci pre azylové zariadenie PT Rohovce a zariadenie ÚPZC Medved'ov vykonáva aj:

- komunikáciu so sociálnymi pracovníkmi pracujúcimi priamo v zariadení pred výjazdom do konkrétneho zariadenia zariadení a zohľadnenie ich odporúčaní pri zabezpečovaní pomoci a jej distribúcie cieľovej skupine. Taktiež sa v praxi objavujú ojedinelé prípady, kedy je potrebná sociálna asistencia a poradenstvo žiadateľom o azyl, ktorí sú v Ústave na výkon väzby a v Ústave na výkon trestu odňatia slobody (Leopoldov, Banská Bystrica a pod.).
- identifikáciu zraniteľných skupín v rámci cieľovej skupiny – žiadateľov o azyl, poskytovanie pravidelnej materiálnej assistencie a sociálnej assistencie podľa podmienok zakotvených v projekte;
- pravidelné návštevy zariadení, v ktorých sa projekt realizuje;
- vedenie evidencie výjazdov;
- zabezpečenie podkladov na výplaty miezd pracovníkov v zariadeniach; sprostredkovanie pravidelného toku informácií medzi sociálnymi pracovníkmi v zariadení a manažérom projektu;
- zabezpečenie bezproblémového chodu pokladne, prehľadu čerpania výdavkov a stavu peňažnej hotovosti;
- plnenie ďalších úloh podľa pokynov manažéra projektu.

(Projekt SK 2010/2011 ERF 1/1).

Doplňujúcou činnosťou sociálnych pracovníkov v zariadení a terénneho sociálneho pracovníka (podľa interných smerníc) je:

- dodržiavanie etického kódexu pri práci s osobnými údajmi;
- samostatné odborné a profesijné vzdelávanie, zdieľanie získaných poznatkov a skúseností a ich aplikácia v praxi;
- získavanie, tvorba udržiavanie rôznorodých kontaktov na prospech činnosti organizácie ako i ochrany práv cieľovej skupiny;
- údržba majetku organizácie;
- do 5. dňa v každom novom mesiaci odovzdanie korektne vyplnených a podpísaných podkladov na výplatu miezd a taktiež formulára identifikácie

cieľovej skupiny (podľa Príručky príjemcu grantu), prípadne prezenčných listín za predošlý mesiac, ktoré slúžia ako nevyhnutné podklady pre vyplatenie mzdy.

5.2 Projekt ASAP 3

Hlavným cieľom projektu je efektívne pomôcť sociálnej a ekonomickej integrácii cudzincov s udeleným azylom a poskytnutou doplnkovou ochranou do majoritnej spoločnosti SR, so zvláštnym zreteľom na zraniteľné skupiny prostredníctvom poskytovania komplexných služieb v rámci všetkých integračných dimenzií, t.j. jazykovej, ekonomickej a kultúrno-spoločenskej, pričom koncepcia projektu zdôrazňuje najmä riešenia s trvalým dopadom na proces a výsledky integrácie cieľovej skupiny.

SHR projektom ASAP 3 poskytuje služby podľa potrieb cieľovej skupiny. Potreby azylantov zahŕňujú predovšetkým potreby sociálneho a právneho poradenstva a asistencie v procese integrácie, ústiacej do získania štátneho občianstva. Pomoc je viac konzistentná a vychádza z predpokladu, že klient si je plne vedomý potreby vlastnej aktívnej participácie na riešení svojej situácie.

Začlenenie skupiny klientov s doplnkovou ochranou do majoritnej spoločnosti počas ich pobytu na území SR je skomplikované množstvom legislatívnych obmedzení, najmä v oblasti zamestnanosti, vzdelávania, či množstvom právnych povinností vyplývajúcich z platných právnych predpisov, v ktorých sa mnohokrát nevedia sami zorientovať. Navyše, súčasná právna úprava stále obsahuje niektoré nejednoznačné, či rozporné právne normy, ktoré komplikujú klientom ich integračné snahy. Osoby s doplnkovou ochranou sú menej motivované k integrácii, čo vyplýva predovšetkým zo štatútu doplnkovej ochrany, ktorá sa poskytuje maximálne na jeden rok, žiadateľom nespĺňajúcim podmienky Ženevskej konvencie. Z toho dôvodu nemajú motiváciu k stanovovaniu si dlhodobých cieľov a preto je práca s nimi o to náročnejšia. Dôvody udelenia doplnkovej ochrany sa každý rok prehodnocujú a v prípade, že stále trvajú, je tento štatút opätovne predlžovaný. Napriek tomu klienti prežívajú dvojnásobný pocit neistoty, ktorý je spôsobený tak situáciou v krajine pôvodu, ako aj neistou budúcnosťou na Slovensku, čo ich integračnému procesu rozhodne neprospieva.

Prírodným záujmom štátu je, aby ľudia s poskytnutou doplnkovou ochranou boli čo najviac samostatní a nezávislí od sociálnej podpory. Tomuto záujmu však rozhodne nepomáha skutočnosť, že doplnková ochrana je v súčasnosti často udeľovaná klientom už

v záchytnom tábore, takže von vychádzajú bez znalosti jazyka, kultúry, právneho prostredia, systému fungovania štátu a finančných prostriedkov. Špecifickou skupinou sú osoby, ktoré sa po udelení doplnkovej ochrany zdržovali v zahraničí a vracajú sa späť z dôvodu predĺženia doplnkovej ochrany, často v kombinácii s vybavením cestovných dokladov. Táto skupina vo väčšine prípadov deklaruje, že nemá finančné prostriedky na pokrytie základných životných potrieb počas pobytu na území SR, pričom pobyt takejto osoby sa môže pretiahnuť až na tri mesiace.

Prioritnou cieľovou skupinou projektu ASAP3 sú zraniteľné skupiny, to znamená, rodiny s deťmi, osamelí rodičia, maloletí bez sprievodu, starší ľudia, chorí a pod. U detí a mladých ľudí sa kladie dôraz na vzdelanie a všestranný rozvoj osobnosti. U starších ľudí a ľudí s postihnutím alebo chorých je prioritou dôstojný život, pričom ako nástroje sa využívajú opatrovateľské, asistenčné služby a mentoring.

Projekt napomáha integrácii osôb, ktoré získali azyl a súčasne aj trvalý pobyt na území SR, ako aj osobám, ktorým sa poskytla doplnková ochrana a s ňou súvisiaci prechodný pobyt na území SR. Komplex služieb je poskytovaný klientom s pobytom na území celého Slovenska (všetky samosprávne kraje), vrátane klientov s doplnkovou ochranou ubytovaných v Detskom domove pre maloletých bez sprievodu v Hornom Orechovom (chlapci) a v Medzilaborciach (dievčatá). Primárne ubytovanie formou ubytovní je v Bratislave a v Košiciach.

Je potrebné vyzdvihnúť, že oproti minulým rokom, kedy realizácia projektu prebiehala iba na západnom Slovensku, aktuálny projekt pokrýva územie celého Slovenska. SHR realizuje aktivity na západnom a strednom Slovensku, kým aktivity na východnom Slovensku zabezpečuje partnerská organizácia ETP Slovensko Centrum pre udržateľný rozvoj o.z. (ďalej ETP Slovensko).

Požadovaná výška grantu na obdobie 2011 a 2012 bola suma 1 262 058,69 €, ktorá bola aj schválená. Trvanie projektu je od 1.1.2011 do 31.12.2012.

Hlavný cieľ projektu sa dosahuje prostredníctvom špecifických cieľov:

- zabezpečenie sociálneho poradenstva, asistencie a zvýšenie prístupu k sociálnym službám,
- zvýšenie právneho povedomia klientov a zabezpečenie prístupu klientov k právnym službám,

- zabezpečenie vhodného ubytovania pre klientov ako základnej potreby v rámci sociálnej integrácie,
- zvyšovanie miery ekonomickej aktivity klientov a podpora ich finančnej nezávislosti,
- zvyšovanie miery socio-kultúrnej integrácie do majoritnej spoločnosti a zvyšovanie schopnosti klientov uplatňovať svoje práva garantované v Charte základných práv Európskej únie,
- zvyšovanie miery vzdelanostnej úrovne klientov, vrátane ich odbornej a jazykovej prípravy a profesionálnej kvalifikácie,
- vyššia miera seberealizácie klientov, ich samostatného rozhodovania a sebestačnosti,
- vyššia miera premostenia medzi cieľovou skupinou a spoločnosťou prijímajúcej krajiny,
- rovnosť prístupu a rovnosť príležitostí, klientov pri kontakte s verejnými inštitúciami v prijímacej krajine,
- zabezpečenie adekvátnej starostlivosti o klientov s pridelenou doplnkovou ochranou, vrátane ubytovania, stravovania, základných hygienických potrieb a zlepšenie kvality života klientov s doplnkovou ochranou so špeciálnym dôrazom na zraniteľné osoby a osoby so špecifickými potrebami (post traumatická stresová porucha, pohybové a iné fyzické postihnutie, ženy a deti).

(Projekt SK 2010/2011 ERF 2/1).

5.2.1 Aktivity projektu

- Sociálne poradenstvo a asistencia
- Právne poradenstvo
- Psychologické poradenstvo
- Zvyšovanie ekonomickej aktivity klientov (poradenstvo a pomoc pri vyhľadávaní vhodného zamestnania, zvyšovanie profesionálnych kompetencií klientov, podpora a rozvoj podnikania, asistenčné služby, pracovná prax, psycho-sociálny výcvik, sporiaci program, finančné poradenstvo)

- Poradenstvo a pomoc pri vyhľadávaní vhodného ubytovania
- Jazyková príprava, vzdelávanie a odborná príprava
- Materiálna pomoc, voľno-časové aktivity, doplnková zdravotná pomoc a nepredvídateľné situácie
- Zabezpečovanie ubytovania, stravovania a základných hygienických prostriedkov pre osoby s priznanou doplnkovou ochranou
- Starostlivosť o dlhodobo fyzicky a psychicky chorých a starých ľudí
- Premosťovanie cieľovej skupiny s majoritnou spoločnosťou (Program „Mentoring“, Jazyková výmena)
- Publicita projektu
- Organizovanie a riadenie projektu (manažér projektu, regionálny koordinátor, ekonóm)
- Hodnotenie a monitoring projektu.

(Projekt SK 2010/2011 ERF 2/1).

5.2.2 Sociálny pracovník pracujúci s azylantom a osobou s doplnkovou ochranou

V rámci efektívnej pomoci pri integračnom procese klienta do majoritnej spoločnosti považuje SHR práve sociálne poradenstvo a asistenciu za najdôležitejšiu aktivitu projektu. Sociálne poradenstvo sa zabezpečuje prostredníctvom sociálnych pracovníkov, ktorí pôsobia v priestoroch SHR a ETP Slovensko, navštevujú klienta v mieste bydliska (ubytovňa, súkromný byt, sociálny byt SHR), ako aj v Detskom domove pre maloletých bez sprievodu v Hornom Orechovom a v Medzilaborciach a ostatných detských domovoch po celom Slovensku, kde sa maloletý bez sprievodu môže ocitnúť.

Základná koncepcia sociálneho poradenstva v projekte je postavená na uvoľňovaní asymetrických, výrazne hierarchizovaných vzťahov sociálny pracovník - klient, na akceptácii klienta ako partnera, ktorý sa sám za podpory sociálneho pracovníka v spolupráci s mentorom stáva strojom svojho osudu, na minimalizácii centrálne formálne organizovaného úsilia pomôcť klientovi a jednostrannej, neúčinnnej finančnej pomoci, na vytvorení priestoru pre aktívnu participáciu klienta na zmene a riešení svojej situácie.

Pojem sociálny pracovník môže u klienta vyvolať neprimerané očakávania, že pracovník

za neho jeho problém bleskovo vyrieši a on bez straty času a námahy dostane do ruky hotový produkt. Konceptia vševědúch a všemohúch pracovníkov je lákavá pre klientov i sociálnych pracovníkov, ale žiaľ, nemá zakotvenie v realite.

Preto úlohou sociálneho pracovníka je minimalizovať neprimerané očakávania klienta, ponúknuť mu aktívnu participáciu na riešení problému, pri čom ho bude sociálny pracovník podporovať, informovať, vzdelávať, vytvárať podmienky pre zmenu, bude katalyzátorom procesu riešenia problému, ako aj bude pomáhať klientovi nahliadnuť na rôzne možnosti a alternatívy konštruktívnej zmeny. Základným predpokladom prístupu sociálneho pracovníka je rešpektovanie autenticity klienta, akceptovanie jeho odlišnosti, vcítenie sa do jeho aktuálnej situácie, motivácia a povzbudzovanie klienta ku zmene, spoločné hľadanie optimálnych vzorcov správania a fungovania vo svete. Sociálne poradenstvo môže efektívne fungovať iba v prostredí, kde je dostatok možností pre rast každého človeka a priestoru pre potrebnú zmenu, kde životný priestor človeka neblokujú také kritériá ako pohlavie, rasa, vierovyznanie, národnosť, politická príslušnosť a to hlavne v prípade integrácie cudzincov. Sociálne poradenstvo je otvorené všetkým klientom, ktorí majú záujem využívať sociálne služby projektu. SHR sociálneho pracovníka považuje za najkompetentnejšieho profesionála pri integrácii cudzincov.

Sociálna práca ako multidisciplinárny odbor používa poznatky z mnohých profesií, čím umožňuje sociálnym pracovníkom pozeráť sa na problémy klienta komplexne a buď mu pomôcť priamo, alebo v spolupráci s inými odborníkmi (právnik, psychológ, a pod.). Sociálny pracovník sa aktívne zúčastňuje na supervíznych sedeniach, vedených akreditovaným supervízorom.

Náplňou práce sociálneho pracovníka v SHR so zreteľom na cieľovú skupinu – cudzincov s prideleným azylom a doplnkovou ochranou v SR je:

- individuálne sociálne poradenstvo a asistencia na základe aktuálnych potrieb a problémov klienta;
- oboznámenie klienta so sociálnym systémom SR;
- oboznámenie klienta s jeho základnými právami a povinnosťami, ktoré vyplývajú z prideleného statusu;
- asistencia pri zabezpečovaní dokladov (ID karta, poistenie...);
- asistencia pri registráciách na jednotlivých úradoch;

- asistencia pri prvých kontaktoch so školou, škôlkou, lekármi a pod.;
- asistencia pri podávaní oficiálnych žiadostí a pri komunikácií s okolím, zamestnávateľom a úradmi;
- asistencia pri prístupe k sociálnym službám;
- poradenstvo pri výbere vhodného a reálneho zamestnania;
- poradenstvo pri výbere ďalšieho odborného vzdelávania a rekvalifikácie;
- poradenstvo pri výbere vhodného materiálneho zabezpečenia z projektu;
- realizácia činností, ktoré klientovi umožnia prispôbiť sa spoločnosti v socio-kultúrnom zmysle a zvyšovať schopnosti klientov uplatňovať svoje práva garantované v Charte základných práv Európskej únie;
- realizácia činností, ktoré podporia účasť klienta na občianskom a kultúrnom živote spoločnosti;
- realizácia činností, ktoré podporia individuálnu sebarealizáciu klienta;
- realizácia činností, ktoré podporia kontakt klienta s majoritnou spoločnosťou a s verejnými inštitúciami.

(Projekt SK 2010/2011 ERF 2/1).

Doplňujúcou pracovnou náplňou sociálneho pracovníka SHR (podľa interných smerníc) je:

- dodržiavanie etického kódexu pri práci s osobnými údajmi,
- samostatné odborné a profesijné vzdelávanie, zdieľanie získaných poznatkov a skúseností a ich aplikácia v praxi,
- získavanie, tvorba udržiavanie rôznorodých kontaktov na prospech činnosti organizácie ako i ochrany práv cieľovej skupiny,
- údržba majetku organizácie,
- do 5. dňa v každom novom mesiaci odovzdanie korektne vyplnených a podpísaných podkladov na výplatu miezd a taktiež formulára identifikácie cieľovej skupiny (podľa Príručky príjemcu grantu), prípadne prezenčných listín za predošlý mesiac, ktoré slúžia ako nevyhnutné podklady pre vyplatenie mzdy.

5.3 Projekt Slnko v dlani

SHR v posledných rokoch úspešne zrealizovala projekty primárne zamerané na maloletých utečencov bez sprievodu svojich rodičov a najbližšej rodiny na Slovensku. Projekty boli implementované v spolupráci so štátnou správou, tretím sektorom a nadnárodnými organizáciami. Nový projekt Slnko v dlani sa začal implementovať do praxe v júli 2011 a nadväzuje na získané skúsenosti z minulého obdobia a zároveň prináša inovácie na základe zistených aktuálnych problémov a potrieb cieľovej skupiny (napr. monitorovacia správa UNHCR 2009 a 2010). V spolupráci s Nadáciou pre deti Slovenska z grantového programu Hodina deťom sa projekt zameriava na maloletých utečencov, bez sprievodu svojich rodičov a najbližšej rodiny na Slovensku, ktorí sú umiestnení do Detského domova v Hornom Orechovom. Sú to deti, ktoré prekonali traumatizujúce zážitky v krajine pôvodu, počas nebezpečnej cesty s prevádzачmi a často aj po príchode do našej krajiny. Ich situáciu navyše sťažuje aj jazyková bariéra, nedostatok finančných prostriedkov, nedostatok informácií a permanentné ohrozenie zo strany prevádzачských skupín. Cieľom projektu je preto prostredníctvom workshopov, sociálnej a psychologickkej intervencie a sprevádzania prispieť k ich lepšej informovanosti, schopnosti zvládať krízové situácie, lepšie sa adaptovať na nové prostredie a vytvárať si pozitívne vzťahy. Projekt zároveň vťahuje do aktívnejšej participácie zamestnancov detského domova, ktorí do veľkej miery reálne ovplyvňujú nielen integráciu, ale aj rozhodovanie a konanie maloletých utečencov.

Požadovaná výška grantu bola suma 8890,00 €, reálne bola schválená suma 5560,00 €. Trvanie projektu je od 1.7.2011 do 31.7.2012.

Hlavný cieľ projektu sa dosahuje plnením konkrétnych špecifických cieľov:

- rozvíjať vedomosti, schopnosti a vlastnosti dieťaťa potrebné na úspešné zvládanie záťažovej situácie;
- rozvíjať životné zručnosti dieťaťa potrebné na skvalitnenie jeho sociálnych vzťahov;
- skvalitniť vzťah dieťaťa vs. dôležitý dospelý vs. okolie.

(Projekt HD 12-10-0053-2011).

5.3.1 Aktivity projektu

- Sociálna asistancia a materiálna pomoc (terénna práca)

- Psychologické poradenstvo (stretnutie (terapeutické, komunitné))
- Zážitkový workshop (workshop)
- Sprevádzanie (dobrovoľnícka aktivita)
- Tlmočenie (tlmočenie a preklady)

(Projekt HD 12-10-0053-2011).

5.3.2 Sociálny pracovník pracujúci s maloletým bez sprievodu

Sociálna asistencia a materiálna pomoc prebieha dvakrát do mesiaca, v prípade potreby aj častejšie. Je realizovaná prostredníctvom individuálnych a skupinových stretnutí a zabezpečená prostredníctvom terénneho sociálneho pracovníka, ktorý je zároveň aj koordinátor projektu. Základná koncepcia sociálnej asistencie v projekte je postavená na vzťahu sociálny pracovník - dieťa, akceptácií dieťaťa ako partnera, ktoré sa samé, za podpory sociálneho pracovníka stáva strojcom svojho osudu. Dôraz sa kladie na minimalizáciu organizovanej pomoci jednostrannou neúčinnou finančnou podporou. Pomoc je tak realizovaná prostredníctvom vytvorenia priestoru pre aktívnu participáciu dieťaťa na zmene a riešení svojej situácie. Materiálna pomoc na základe individuálnych potrieb dieťaťa je zabezpečená zo zdrojov SHR (oblečenie, obuv, školské pomôcky a iné). Metódou práce a spôsob zapojenia cieľovej skupiny do danej aktivity je motivácia a povzbudzovanie dieťaťa ku zmene, spoločné hľadanie optimálnych vzorcov správania a fungovania vo svete, rešpektovanie autenticity dieťaťa, akceptovanie jeho odlišnosti, vcítenie sa do jeho aktuálnej situácie a aplikácia poznatkov v praxi.

Náplňou práce sociálneho pracovníka v SHR so zreteľom na cieľovú skupinu – maloletý bez sprievodu je:

- individuálne a skupinové sociálne poradenstvo a asistencia na základe aktuálnych potrieb a problémov dieťaťa;
- materiálna asistencia;
- intenzívna komunikácia so zariadením, v ktorom je dieťa umiestnené (Detský domov Horné Orechové);
- spolupráca so všetkými zainteresovanými orgánmi v prospech dieťaťa (Úrad sociálnych vecí a rodiny v Trenčíne a pod.);

- zúčastňovanie sa zážitkového workshopu;
- realizácia činností, ktoré podporia individuálnu sebarealizáciu klienta.

Keďže sociálny pracovník je zároveň koordinátor projektu, jeho ďalšie pracovné činnosti sú:

- riadenie projektu;
- koordinácia aktivít;
- zabezpečovanie publicity;
- komunikácia s tímom projektu;
- tvorba programovej správy;
- komunikácia s Nadáciou pre deti Slovenska.

(Projekt HD 12-10-0053-2011).

5.4 Projekt Mosty k tolerancii VI

Existuje mnoho dôvodov domnievať sa, že slovenské obyvateľstvo má čo zlepšovať na miere svojej otvorenosti a pozitívnosti vo vzťahu k iným kultúram. Nevedomosť, nezáujem, intolerancia a strach z cudzincov je žiaľ reálna súčasť nášho života. Je vysoko aktuálne a celospoločensky prospešné zaoberať sa otázkami xenofóbie či rasovej diskriminácie a cestou informovania verejnosti o azylovej problematike pripraviť obyvateľov SR na život v multikultúrnej spoločnosti. SHR má skúsenosti a istú mieru expertízy aj s prácou so slovenským obyvateľstvom – pri realizácii projektu Mosty k tolerancii VI. Ako isté ideové východisko slúžilo nadviazanie na nemalé predošlé skúsenosti, ktoré sa vyvinuli ako prirodzená súčasť práce so žiadateľmi o azyl a azylantmi vyskytujúcimi sa na území SR, ako aj realizáciou predošlých projektov Mosty k tolerancii. Projekt mal ambície rozvinúť a v praxi implementovať predovšetkým túto myšlienku, pričom jeho implementácia bola úspešná.

Hlavným cieľom projektu bolo prostredníctvom interaktívnych osvetových prednášok efektívne prispieť k predchádzaniu rozličným formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných prejavov intolerancie voči utečencom zo strany majoritného obyvateľstva SR.

Požadovaná výška dotácie bola 15 834,00 €, reálne bola schválená suma 8422,00 €. Projekt prebiehal od 28.9.2010 do 28.12.2010.

Hlavný cieľ projektu sa dosahoval plnením konkrétnych špecifických cieľov:

- implementovať záväzky vyplývajúce z medzinárodných dohovorov a zmlúv v oblasti ľudských práv a nediskriminácie medzi cieľovú skupinu projektu;
- prispievať k účinnej ochrane pred diskrimináciou, rasizmom, xenofóbiou, antisemitizmom a ostatnými prejavmi intolerancie vrátane alternatívnych foriem ochranných mechanizmov;
- prispieť k účinnej integrácii osôb do spoločnosti patriacich k národnostnej menšine alebo etnickej skupine, alebo pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia a cudzincov;
- interaktívnym spôsobom priblížiť cieľovej skupine čo najviac informácií o ľudských právach;
- zvyšovať povedomie a informovanosť verejnosti o problematike nediskriminácie a zásadách rovnakého zaobchádzania s cieľom odbúravania predsudkov a stereotypov a propagácie multikultúrnej spoločnosti;
- efektívne prispieť k vytváraniu podmienok na úspešnú integráciu žiadateľov o azyl a migrantov do spoločnosti s uplatnením práva na nediskrimináciu a zásady rovnakého zaobchádzania;
- priblížiť cieľovej skupine migráciu ako aktuálny a celosvetový problém;
- pokúsiť sa efektívne a včas znížiť či prípadne úplne odstrániť negatívne postoje voči utečencom, ktoré vyplývajú z nedostatku informácií o celej azylovej problematike;
- pomôcť odstrániť nedorozumenia a predsudky plynúce z prítomnosti žiadateľov o azyl v regióne;
- prostredníctvom prežitých skúseností ponúknuť cieľovej skupine náhľad do problémov skutočných žiadateľov o azyl – obyčajných ľudí, pre ktorých ostáva rešpektovanie základných ľudských práv a slobôd či otázka slobody prejavu naďalej tabu;
- oboznámiť cieľovú skupinu s postupmi a riešeniami migračnej politiky ako aj

s konkrétnou prácou a fungovaním mimovládnej organizácie, ktorá aktívne pôsobí v azylovej problematike;

- predostrieť cieľovej skupine fakt, že starostlivosť o utečencov a žiadateľov o azyl ako aj realizácia záväzkov v oblasti ich medzinárodnej ochrany a otázka harmonizácie azylového práva s legislatívou EÚ je jednou z dôležitých podmienok v súvislosti s členstvom v EÚ;
- pripraviť cieľovú skupinu na možnosť väčšieho prílevu inokultúrneho, inoetnického obyvateľstva, ktorý súvisí s európskymi integračnými procesmi.

Cieľovú skupinu projektu tvorili žiaci druhého stupňa základných škôl, žiaci stredných škôl, študenti vysokých škôl a občania menších obcí. Hlavnou metódou interaktívneho zapojenia cieľových skupín do prednášok boli diskusie a prostredníctvom dotazníkov. Miestom realizácie projektu bolo územie západného Slovenska (Bratislavský, Trnavský, Nitriansky a Trenčiansky kraj).

(Projekt AP/2010/61).

5.4.1 Aktivity projektu

- Realizácia interaktívnych osvetových prednášok
- Koordinácia a logistika projektu
- Účtovníctvo projektu
- Publicita projektu

(Projekt AP/2010/61).

5.4.2 Sociálny pracovník ako odborný lektor – realizátor interaktívnej prednášky

Cieľom práce sociálneho pracovníka ako odborného lektora bolo objasniť regionálnej komunite (cieľovým skupinám projektu), kto sú žiadatelia o azyl, azylanti a osoby s doplnkovou ochranou a maloletí bez sprievodu. Prečo je ich pozícia znevýhodnená oproti občanovi SR alebo cudzincovi, ktorý prichádza na územie SR dobrovoľne, prečo ich treba chrániť a prečo je dôležité vytvoriť pre utečencov pozitívne naladené prostredie a tým uľahčiť ich neľahkú dočasnú situáciu, do ktorej sa dostali častokrát nie vlastnou vinou. Počas prednášok sociálny pracovník približoval východiskové medzinárodné dokumenty

pre utečenecké právo. Ďalším nemenej dôležitým cieľom, osvetovou prednáškou, bolo odovzdať cieľovej skupine informáciu o multikulturalizme a jeho negáciách - intolerancia, rasizmus, xenofóbia, ktoré sú žiaľ prirodzenou súčasťou našej spoločnosti, a tým prebudiť uvedomenie o miere výskytu vymenovaných fenoménov v danej komunite. Počas prednášok sa sociálny pracovník usiloval o zdôraznenie a poukázanie na negatívnu alebo pozitívnu povahu predsudkov voči inému a na základe tohto o ich uvedomenie a prehodnotenie v spolupráci s účastníkmi.

Sociálny pracovník ako odborný lektor zodpovedal za obsahovú náplň interaktívnych osvetových prednášok. Vysvetľoval rozdiely medzi azylovou procedúrou a procedúrou riešenia nelegálneho pobytu na území SR a spomenul štátom poverené inštitúcie v azylovom a inom konaní. Cieľová skupina sa zároveň oboznamovala s typmi zariadení, ktoré majú štátne inštitúcie k dispozícii pre cudzincov vyskytujúcich sa na našom území. V rámci projektu bola ponúknutá na prednáškach aktívna osobná účasť azylantom a cudzincom s udeleným štátnym občianstvom. Práve osobná výpoveď človeka s osudom utečenca výrazne ovplyvňovala zmenu postoja cieľovej skupiny. Kontakty na ľudí s udeleným azylom a cudzincov s udeleným štátnym občianstvom má sociálny pracovník vďaka práci s nimi. Sociálny pracovník používal hru ako formu interaktívnej komunikácie s účastníkmi. Prednášky realizoval v interaktívnom duchu a to tzv. provokovaním publika k čo najväčšej aktivite a k poskytovaniu spätnej väzby, k čomu prispievala hra, prítomný utečenec a diskusia. Počas prednášok využíval čo najväčšie množstvo vizuálnych pomôcok, čím bola posilnená vizualizácia problematiky, jej lepšia predstaviteľnosť a zapamätateľnosť.

(Projekt AP/2010/61).

Myslíme si, že to, čo je potrebné u sociálneho pracovníka a čo je podstatou mimovládnej organizácie, je ľudskosť a odbornosť. Ani jeden z daných elementov by sa nemal využívať, zneužívať a vytvárať za účelom zisku.

6 DISKUSIA A IMPLIKÁCIE DO PRAXE

V prvom projekte Lepšia kvalita života pre všetkých IV, ktorý sme popísali v našej analytickej časti, dáva sociálny pracovník žiadateľom možnosť aktívne participovať na živote v azylovom zariadení. Žiadateľov o azyl je v prvom rade nevyhnutné motivovať k adekvátnej činnosti, aby sa skutočne podarilo zvyšovať kvalitu ich života, čo sa dosahuje v projekte napríklad formou zavedenia asistentov z ich radov. Nastavením vhodného systému, ktorý vychádza zo skúseností SHR je takáto motivácia možná a uskutočňovaná primárne sociálnym pracovníkom. Jedná sa o dlhodobejšie úsilie, počínajúc oboznámením žiadateľa o azyl s miestom, pravidlami a poskytovanými službami. Je potrebné, aby žiadateľ nadobudol opätovnú dôveru najmä v seba samého, vyrovnal sa so psychickou traumou, ktorú si so sebou prináša a vedel sa orientovať v právnom systéme krajiny v ktorej žiada o azyl.

Nie každý zo žiadateľov sa vie presadiť a dožadovať sa svojich práv, jedná sa najmä o ohrozené skupiny žiadateľov. Preto sa projektom zvyšuje ochrana ohrozených skupín žiadateľov. K tomuto cieľu má napomôcť i skúsený tím pracovníkov SHR vykonávajúcich odbornú činnosť. Je to špecifická úloha pre tím sociálnych pracovníkov, psychológov a právnych poradcov. Vzájomnou výmenou informácií, ako i správnu koordináciou činností je takémuto žiadateľovi poskytnutý plný servis služieb. Služieb, ktoré v prvom rade znamenajú podanie pomocnej ruky.

Nasleduje vzdelávanie, ktoré má omnoho širší záber ako po minulé roky, ktoré pripravuje žiadateľa na možnú budúcu integráciu v majoritnej spoločnosti. Počnúc výučbou slovenského jazyka až po praktické novonadobudnuté pracovné zručnosti, je systémom vedúcim k svojpomoci. Vzdelávaním v praktickej pracovnej rovine žiadateľ nadobudne zručnosti, ktoré by v prípade negatívneho rozhodnutia o jeho žiadosti o azyl, mohol vyžiť aj vo svojej krajine pôvodu. Tieto zručnosti mu ale hlavne umožnia zvýšenie jeho perspektívy na umiestnenie na slovenskom trhu práce. Predpokladáme, že vďaka projektu poklesne možná agresivita z radov neprispôsobivých žiadateľov.

V druhom projekte ASAP 3, sa sociálny pracovník v práci s azylantmi v rámci ich integrácie zameriava najmä na služby sociálnej práce. Pod pojmom služby sociálnej práce rozumieme všetko to, čo robí sociálny pracovník, ale paradoxne aj to, čo nerobí on samostatne, ale vytvára predpoklady na výkon tejto práce. K tomu, čo nerobí samostatne potrebuje pomoc iných odborníkov (právnik, psychológ, psychiater, pedagóg, lekár,

sociálny pedagóg, tlmočník a pod.), čím naplňa interdisciplinaritu sociálnej práce. Aj týmto projektom je docielené vytvorenie interdisciplinárneho tímu, ktorý azylant pre svoju úspešnú integráciu potrebuje. Prácu s azylantom na jeho integrácii možno rozdeliť do dvoch fáz, na tzv. primárnu integráciu (od udelenia azylu do dvoch rokov) a sekundárnu integráciu (do troch rokov).

Tieto fázy sú však všeobecne stanovené a existuje množstvo výnimiek, pri ktorých sa môže druhá fáza integrácie predĺžiť až do piatich rokov (zdravotné a mentálne postihnutie, psychologická a sociálna diagnostika, a pod.).

V primárnej fáze je klient odkázaný na pomoc iných odborníkov a to hlavne v oblasti zdravotnej starostlivosti (stomatológ, obvodný lekár, špecialista, a p.), ktorých služby pre klienta pomáha zabezpečovať práve sociálny pracovník. Sociálny pracovník sa v rámci práce s klientom v primárnej fáze integrácie nachádza v roli obhajcu jeho práv, sprostredkovateľa, poradcu, inštruktora a mediátora.

Sekundárna fáza je typická rastúcou samostatnosťou klienta v kontexte fungovania v rámci slovenskej spoločnosti, ktorá je budovaná v rámci sociálneho poradenstva s klientom. Jazyková vybavenosť je často kľúčom k porozumeniu novej kultúry, ako aj k plnohodnotnému zaradeniu sa do majoritnej spoločnosti. Práve v sekundárnej fáze je vďaka projektu možné poskytnúť klientom vzdelávanie v slovenskom jazyku, rekvalifikáciu a ďalšie vzdelávanie. Ide o fázu, kedy sociálny pracovník pomaly pracuje na separácii klienta a ukončovaní vzťahu. Klient musí byť v tejto fáze schopný prevziať zodpovednosť za svoj život, ako ho aj riadiť.

Integrácia ľudí s doplnkovou ochranou je rovnako zložitým procesom, ako proces integrácie azylanta a obsahuje všetky vyššie uvedené činnosti sociálneho pracovníka. Výnimku tvorí len to, že práca v rámci integrácie nie je rozdelená na primárnu a sekundárnu, ako je to v prípade azylantov. Možno teda konštatovať, že práca na integrácii klienta s doplnkovou ochranou vyžaduje rovnaké úsilie sociálneho pracovníka a má podobné prekážky, ako práca na integrácii azylanta.

Práca celého realizačného tímu v oboch projektoch spočíva na budovaní vzťahov medzi majoritnou spoločnosťou a cieľovými skupinami projektu, ich premostením, ako aj zabezpečením uplatňovania politiky rovnosti šancí a rovnosti pre každého klienta projektu. Táto práca nie je len v súlade s ročným programom Európskeho rozvojového fondu, ale aj v súlade s politikou Európskej únie v oblasti ľudských práv.

Oba projekty reflektujú rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 573/2007/ES z 23. mája 2007, ktorým sa zriaďuje ERF na roky 2008 – 2013, ako súčasť všeobecného programu Solidarita a riadenie migračných tokov a ktorým sa ruší rozhodnutie Rady 2004/904/ES. Projekty sú úzko napojené na Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. A zohľadňujú Koncepciu migračnej politiky SR, ktorá bola prijatá Uznesením vlády č. 11 z 12. januára 2005 a Haagsky program na posilnenie slobody, bezpečnosti a spravodlivosti v Európskej únii.

Sociálny pracovník je dôležitý v celom procese projektu od začatia písania, až po samotnú realizáciu. Počas realizácie projektu prebieha monitoring, každé tri mesiace sa píše súhrnná monitorovacia správa o aktivitách, ktoré sa zrealizovali a ktoré sa v nasledujúcom období plánujú realizovať. Každý pracovník sám za svoju profesiu pripravuje podklad pre manažéra projektu. Aj monitorovacie správy sa zohľadnia v budúcnosti pri opätovnom podaní projektu.

V treťom projekte Slnko v dlani má sociálny pracovník v práci s maloletým bez sprievodu základnú koncepciu sociálnej asistencie postavenú na vzťahu sociálny pracovník - dieťa, akceptácií dieťaťa ako partnera, ktoré sa samé, za podpory sociálneho pracovníka stáva strojom svojho osudu. Dôraz sa kladie na minimalizáciu organizovanej pomoci jednostrannou neúčinnou finančnou podporou.

K tomu, čo sociálny pracovník nerobí samostatne potrebuje taktiež pomoc iných odborníkov (právnik, psychológ, psychiater, pedagóg, lekár, sociálny pedagóg, kultúrny mediátor a pod.), čím napĺňa interdisciplinaritu sociálnej práce. Danú interdisciplinaritu sociálny pracovník, ktorý je zároveň koordinátor projektu, musí dosahovať aj správne volenými workshopmi, priamo zameranými na reálne potreby maloletých bez sprievodu v zariadení Detského domova, ktorých sa zúčastňujú aj zamestnanci zariadenia (napr. workshop s témou Nácvik asertívneho správania a riešenia konfliktov, Rozoznávanie rizikových situácií a ich predchádzanie, Právne možnosti na Slovensku, a pod.).

V štvrtom osvetovom projekte Mosty k tolerancii VI sa sociálny pracovník ako odborný lektor zameriaval na prácu s diskrimináciou, rasizmom a celkovo s reakciami, ku ktorým dochádza v multikultúrnom prostredí. Technika interaktívnej hry, ktorú používal, dávala možnosť vyskúšať poslucháčovi situácie a pocity jednotlivca v cudzej majoritnej spoločnosti a naopak. V hre išlo o snahu nájsť spoločnú komunikáciu, nadviazanie kontaktu, všimania si rozdielov, ale aj spoločných črt jednotlivcov, skupín a pod. Počas

týchto situácií dochádza k rôznym pocitom a reakciám, ktoré vyplývajú z nedorozumenia, neistoty zo stretnutia niečoho nového a nepoznaného. A práve formou dobre zvolenej hry sa dáva poslucháčovi priestor na zamyslenie sa nad týmito pocitmi a reakciami.

Rovnako ako pri predchádzajúcich skúsenostiach SHR s osvetovou činnosťou sa vo veľkej miere využíval propagačný materiál, či už vo forme videodokumentácie, alebo fotodokumentácie dostupnej v archívoch SHR a UNHCR. Typ použitého propagačného materiálu, jeho forma ako aj použité techniky musia prihliadať na skladbu a charakter cieľovej populácie, ktorej má byť daná prednáška určená.

Vo všetkých štyroch projektoch sa reálne ukazuje potrebnosť sociálnej práce a vďaka jej multidisciplinarite, disponuje špeciálnymi metódami práce a teoreticky i prakticky je zameraná na oblasť sociálnej starostlivosti o jednotlivca, rodinu, skupinu, komunitu, ako aj na neustálu prípravu odborníkov v tejto oblasti.

6.1 Obmedzenia a limity

Nevyhnutnou potrebou pre úspešnú implementáciu projektov, ktoré môže mimovládna organizácia, v tomto prípade SHR ovplyvniť, je konštruktívna komunikácia medzi všetkými zaangażovanými stranami (štátne, súkromné, neziskové inštitúcie), vrátane cieľových skupín. Jedným z rizík môže byť nezáujem klientov o aktivity navrhnuté v projektoch. Preto všetci pracovníci projektov a sociálni pracovníci zvlášť musia byť vedení k tomu, aby pravidelne, aktívne a efektívne povzbudzovali a motivovali klientov k účasti najmä na vzdelávacích aktivitách projektu. Ďalej by mali klientov zoznamovať s tzv. „role models“, a to buď osobne (ak to je možné), alebo na základe príbehov úspešne integrovaných azylantov. Práca mentorov, z ktorých niektorí sú aj bývalí azylanti, je nápomocná pri odstraňovaní rizika nízkej účasti na aktivitách.

Keďže v prvých dvoch projektoch v analytickej časti našej diplomovej práce sa jedná o dvojročné projekty, SHR nevie úplne presne predpovedať vývoj v oblasti azylovej politiky SR v nasledujúcich rokoch. Pri tvorbe projektov sa SHR okrem iného opierala o štatistiku MÚ MV SR, ktorá je voľne dostupná na internete (<http://www.minv.sk/?statistiky-20>). Od roku 2005 dochádza k výraznému zníženiu počtov žiadostí o azyl, ktoré majú kontinuálne klesajúcu tendenciu. Počet klientov – prijímateľov pomoci SHR aj preto nastavila na vyššie číslo v prvom roku trvania projektov ako v druhom, nakoľko počítá s opätovným znížením počtov žiadostí o azyl a tým pádom aj

s nižším počtom udelených doplnkových ochrán a azylov. Rizikom je, že sa môže situácia zmeniť a dôjde k nárastu klientov. V prípade potreby SHR bude situáciu riešiť ad hoc reorganizáciou priorít a presunom finančných prostriedkov v rámci rozpočtu projektu.

Ako tvrdí Repková (2008 b, s. 63): „ľudské zdroje sociálneho projektu sú tvorené všetkými osobami a inštitúciami, ktoré tieto osoby zastupujú, ktoré sa priamo alebo nepriamo aktivizujú v jednotlivých fázach sociálneho projektu a zabezpečujú napĺňanie jeho cieľov“.

V prvom projekte sme v analytickej časti poukázali na nízku schválenú výšku grantu, čo v praxi znamenalo zníženie ľudských zdrojov potrebných ku kvalitnejšiemu dosahovaniu cieľov projektu. V tomto projekte oproti minulým rokom napríklad okrem iného chýba supervízia, ktorá je veľmi potrebná pre pracovníkov, aby sa udržiavala ich odbornosť. Ako uvádza Gabura (1995 In Oláh, 2005, s. 46) „supervízia v sociálnej oblasti si kladie za úlohu nepretržite zvyšovať odborné kompetencie sociálnych pracovníkov a postupne profesionalizovať supervíziu ako účinnú pomoc vo všetkých oblastiach sociálnych intervencií.“ Pracovníci SHR daného projektu si preto musia zabezpečovať supervíziu sami.

Problémom v prvom a druhom projekte môže byť tiež tok finančných prostriedkov zo strany MV SR ako zodpovedného orgánu pre všeobecný program Solidarita a riadenie migračných tokov, smerom k prijímateľovi čiže k SHR, keďže riadiaci orgán má 20 dňovú lehotu na zaslanie zálohových platieb, čo môže spôsobiť výpadok financií na určité obdobie. Tento prípadný krátkodobý výpadok SHR musí pokrývať z vlastných zdrojov alebo zapožičaných finančných prostriedkov. V projekte ASAP 3 toto riziko na seba rovným dielom preberá aj partnerská organizácia ETP Slovensko. Taktiež sa vynára finančná otázka udržateľnosti projektov SHR po roku 2013, keďže ERF je zriadený na roky 2008 – 2013.

Úskalie dosahovania cieľov tretieho projektu, vidíme v rýchlej migrácii maloletých bez sprievodu, čo v praxi znamená nestála a slabá naplnenosť Detského domova Horné Orechové a tým ohrozenie napĺňania aktivít projektu. Ako uvádzajú Fajnorová a Številová (2009) „zamestnanci inštitúcií pracujúcich s MBS tiež uvádzajú fakt, že Slovensko je len tranzitnou krajinou pre tieto deti. V Detskom domove pre MBS v Hornom Orechovom uvádzajú útek dieťaťa z detského domova ako jeden z dvoch najčastejších spôsobov ako dieťa domov opustí.“ (Fajnorová, Številová, 2009, s.15). Druhý lepší spôsob „úteku“ dieťaťa je, keď vysloví vôľu, že chce požiadať o azyl, a nastane presun dieťaťa do zariadenia MÚ MV SR.

Aj tu sa vynára veľký priestor pre rýchlu a kvalitnú kooperatívnu spoluprácu medzi daným štátnym zariadením a SHR, čo v praxi aj reálne funguje vďaka ich dobrým vzťahom nadobnutým z dlhoročnej spolupráce a rovnakých cieľov smerom k čo najlepšej ochrane a pozitívnemu vzťahu k maloletým bez sprievodu.

„Podľa vyjadrenia riaditeľa Riaditeľstva hraničnej polície, maloletí bez sprievodu cestujú sami, na vlastnú päsť, za prácou a nezaznamenali zatiaľ podozrenie na obchodovanie s ľuďmi.“ (Fajnorová, Številová, 2009, s. 15). Ale byť ostražitý a podporiť ostražitosť i projektmi v danej problematike a to kooperáciou na všetkých úrovniach (štátne, súkromné, neziskové inštitúcie) nikdy nie je na škodu veci, hlavne keď sa jedná o najzraniteľnejšie osoby – deti. Taktiež môže vzniknúť problém s tokom finančných prostriedkov zo strany Nadácie pre deti Slovenska smerom k prijímateľovi, čiže k SHR, keďže do 30 dní od termínu ukončenia projektu je potrebné vypracovať online záverečnú programovú a finančnú správu o realizovanom projekte a vyúčtovať poskytnutý finančný príspevok. Až po schválení záverečnej programovej a finančnej správy programovým manažérom a ekonómom nadácie bude vyplatený zvyšok schváleného príspevku. Opäť takýto prípadný krátkodobý výpadok SHR musí pokrývať z vlastných zdrojov alebo zapožičaných finančných prostriedkov. (Grantová príručka pre tvorbu projektov z grantu Hodina deťom).

Štvrtý predstavený projekt SHR v našej analytickej časti práce sa realizoval v roku 2010, v roku 2011 SHR takýto projekt nepodala, lebo podala cez Úrad vlády SR iný projekt s názvom „Vydávanie 2. ročníka osvetového periodika pre ľudí so zdravotným postihnutím ako aj pre rodičov zdravotne postihnutých detí v maďarskom jazyku“, ktorý je pre inú cieľovú skupinu, s ktorou organizácia pracuje.

V tomto roku 2012 má SHR v pláne podať opäť projekt Mosty k tolerancii, pričom bude obsahovať inovatívne prvky, vyplývajúce predovšetkým zo získaných skúseností a z meniacej sa objektívnej situácie. Spätná väzba pre SHR od cieľovej skupiny z predošlých projektov je kladná a výsledky ich práce pozitívne ovplyvňujú verejnú mienku. Aj keď organizácia zaznamenáva tieto pozitívne signály, je potrebné, aby plánovala naďalej neustále zlepšovanie kvality poskytovaných služieb a rozširovanie svojej pôsobnosti smerom von k verejnosti. Pozitívom v tomto štvrtom projekte bolo, že Úrad vlády SR poukázal finančné prostriedky (celú schválenú sumu) jednorazovo bezhotovostným prevodom na účet organizácie do 30 dní od podpisu zmluvy oboma zmluvnými stranami, čím nevznikli zbytočné problémy s financovaním na začiatku, alebo konci realizácie projektu. (Projekt AP/2010/61).

ZÁVER

Naša diplomová práca mala predstaviť sociálneho pracovníka v organizácii tretieho sektora a jeho participáciu na realizácii projektov. Od všeobecného teoretického vyčlenenia sociálnej práce ako dôležitej profesie v neštátnych subjektoch, cez potrebu účasti sociálneho pracovníka na projektoch v treťom sektore sme sa dostali až k užšiemu vymedzeniu jeho odbornostných, vzdelanostných a osobnostných predpokladov. V súčasnosti, keď sú politické, ekonomické a sociálne zmeny zväčša nepriaznivé, nevyspytateľné a ovplyvňujúce svet globálne, narastá počet ľudí, ktorí denne potrebujú pomoc. A tým sa zvyšuje potreba odborných služieb zameraných a pripravených uspokojovať „hlad a smäd“ po nich. Pálčivosť tejto potreby len potvrdzuje opodstatnený význam organizácií tretieho sektora, ktoré tieto služby cez svojich profesionálnych pracovníkov poskytujú. Sektor zásadným spôsobom poukazuje na pravé hodnoty v spoločnosti, hodnoty ako je nezištná pomoc iným, solidarita a filantropia, dobročinnosť, ale i hodnota aktívnej participácie občanov na veciach verejných.

Pre potvrdenie našich získaných teoretických informácií sme si pre analytickú časť našej práce vybrali neziskovú organizáciu Slovenskú humanitnú radu v Bratislave. K informáciám a vlastným hodnoteniam prispelo aj naše zamestnanie v uvedenej organizácii. Slovenská humanitná rada má pevné miesto v poskytovaní sociálnych služieb v treťom sektore a to nielen vďaka tomu, že zastrešuje a podporuje rôzne humanitné a charitatívne organizácie, občianske združenia a nadácie. Najmä však vykonáva poradenskú, organizačnú, školiacu, metodickú a informačnú – propagačnú činnosť, ako aj realizáciu verejných zbierok. Okrem tejto poskytovanej podpory združeným organizáciám aktívne pracuje s marginalizovanými skupinami prostredníctvom vlastných projektov. Na riešenie utečeneckej problematiky na Slovensku, na ktorú sme sa v diplomovej práci zamerali, sa podieľa už od roku 1998. Na základe niekoľkoročných skúseností organizácia zvolila zaujímavú stratégiu a zamerala sa na získanie financií od nadnárodných organizácií, ktoré dobre rozumejú danej problematike. Taktiež získava zdroje od štátu a po vstupe do Európskej únie aj z Európskeho fondu pre utečencov, ktoré dnes tvoria najväčší podiel financovania ich projektov pre cieľovú skupinu. Samozrejme, zo začiatku išlo o malé projekty s malými financiami, ale postupne organizácia rokmi zvyšovala svoju mieru expertízy v práci s utečencami a tak získavala viac finančných zdrojov tak veľmi potrebných k úspešnej implementácii projektov do praxe.

Opodstatnená potreba sociálnej práce ako takej a sociálneho pracovníka sa nám potvrdila pri všetkých projektoch, ktoré sme analyzovali v našej práci. Slovenská humanitná rada, n.o. považuje sociálneho pracovníka za najkompetentnejšieho profesionála v práci s utečencami. A pri tom, čo sociálny pracovník nerobí samostatne, využíva pomoc iných odborníkov (právnik, psychológ, psychiater, pedagóg, lekár, sociálny pedagóg, tlmočník a pod.), čím naplňa interdisciplinaritu sociálnej práce. Všetkými rozanalyzovanými projektmi je docielené vytvorenie interdisciplinárneho tímu k čo najlepšej práci s utečencami – od žiadateľov o azyl, cez maloletých osôb bez sprievodu, osôb s doplnkovou ochranou až po azylantov. Potvrdila sa nám aj opodstatnenosť potrebnosti spolupráce všetkých troch sektorov. Slovenská humanitná rada intenzívne spolupracuje s inými organizáciami z tretieho sektora, ktoré sa zaoberajú utečeneckou problematikou, napríklad s UNHCR, s Ligou za ľudské práva o.z. a pod. Taktiež intenzívne spolupracuje so štátnym sektorom, konkrétne s Úradom vlády SR, Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Migračným úradom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Ďalším pozitívom v práci Slovenskej humanitnej rady je, že sa angažuje v osvetovej činnosti a tak ovplyvňuje verejnú mienku a pripravuje majoritnú spoločnosť na inofarebnú, inokultúrnu spoločnosť. A tým robí prevenciu pred prejavmi intolerancie, rasovej neznášanlivosti či xenofóbie v majoritnej spoločnosti a pred sociálnou exklúziou voči ľuďom, ktorých osud dostal do situácie, kedy sú ako menšina závislí na postoji väčšiny.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Azyl-migrácia. [online]. 2012. [cit. 2012-03-30]. Dostupné na internete:

<[http://www.minv.sk/?azyl-migrácia](http://www.minv.sk/?azyl-migracia)>.

BARÁT, J. a kol. 2000. *Čítanka pre pokročilé neziskové organizácie*. 1. vyd. Bratislava: Centrum prevencie a riešenia konfliktov, 2000. 307 s. ISBN 80-968095-3-9.

BATES, D. G. & PLOG, F. 1976. *Cultural Anthropology*. 3rd Ed. New York: McGraw-Hill, 425 p. 830210.

BAUMAN, Z. 1995. *Myslet sociologicky*. 1. vyd. Praha: Slon, 1995. 233s. ISBN 80-85850-14-1.

BENČO, J. 2005. *Sociálne služby a neziskové organizácie*. 1. vyd. Prievidza: Alfa print, 2005. 160 s. ISBN 80-969227-1-8.

BERNHARDT, J. et al. 2006. *Innovazioni nel management sociale*. Milano: Franco Angeli, 2006. 442 p. ISBN 3-7065-4190-4.

BRICHTOVÁ, L., REPKOVÁ, K. 2009. *Sociálna ochrana starších osôb so zdravotným postihnutím – vybrané aspekty*. 1. vyd. Bratislava: Ing. Miroslav Mračko, EPOS, 2009. 464 s. ISBN 978-80-8057-979-1.

BROWN, M. 1996. *Ako úspešne pripraviť a viesť projekty za 7 dní*. 1. vyd. Bratislava: Open Windows Bratislava, 1996. 112 s. ISBN 80-85741-18-0.

Cudzinci bez pobytu. [online]. 2012, [cit. 2012-03-30]. Dostupné na internete:

<http://hrl.sk/pages/cudzinci_bez_pobytu>.

Charta OSN základných ľudských práv a slobôd.

MÁTEL, A. a kol. 2010. *Aplikovaná etika v sociálnej práci a ďalších pomáhajúcich profesiách*. 1. vyd. Bratislava : VŠZaSP sv. Alžbety, 2010. 413 s. ISBN 978-80-89271-89-4.

FAJNOROVÁ K., ŠTEVULOVÁ Z. 2009. *Právne postavenie a možnosti integrácie maloletých cudzincov bez sprievodu v Slovenskej republike*. 1 vyd. Bratislava: Liga za ľudské práva o.z., 2009. 106 s.

GREGUŠOVÁ, G. 2006. *Manažment európskych projektov*. 1.vyd. Bratislava: Eurea, 2006. 136 s. ISBN 80-969550-4-7.

- GOODWIN G. S., McADAM G. & J. 2007. *The refugee in international law*. Oxford University Press, 2007. 600 p. ISBN 978-0-19-920763-3.
- Haagsky program na posilnenie slobody, bezpečnosti a spravodlivosti v Európskej únii.*
- HATHAWAY, J. C. 2005. *The Rights of Refugees under international law*. Cambridge University Press, 2005. 1236 p. ISBN 10 0521542634.
- Koncepcia migračnej politiky vlády Slovenskej republiky, uznesenie vlády č. 11 zo 12. januára 2005.*
- Koncepcia integrácie cudzincov v Slovenskej republike, uznesenie vlády SR č. 338 zo 6. mája 2009.*
- KOPŘIVA, K. 2000. *Lidský vztah jako součást profese*. 4. vyd. Praha: Portál 2000. 147 s. ISBN 80-7178-429-X
- KOVÁTS, A. a spol. 2006. *Praktická sociálna práca s utečencami. Prístup cez ľudské práva. Učebnica pre študentov vyššieho vzdelávania*. Budapešť: Menedék – Maďarské združenie pre migrantov, 2006. 235 s. ISBN 963 – 06 – 0862 – 6.
- KRAVČÁKOVÁ, G. a kol. 2005. *Manažment projektov v regiónoch*. 1. vyd. Prešov: MANACON 2005. 271 s. ISBN 80-89040-27-6.
- MATOUŠEK, O. a kol. 2007. *Základy sociální práce*. 2. vyd. Praha: Portál 2007. 312s. ISBN 978-80-7367-331-4.
- MATOUŠEK, O. a kol. 2005. *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. Praha: Portál 2005. 352 s. ISBN 80-7367-002-X
- MATOUŠEK, O. a kol. 2003. *Metody a řízení sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál 2003. 380s. ISBN 80-7178-548-2.
- MUŠINKA A., BENČ V., 2011. *Pokrízová obnova SR: Zvyšovanie zamestnanosti rómov*. 1. vyd. Prešov: Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku, Prešovská univerzita, Úrad vlády Slovenskej republiky, 2011. 210 s. ISBN 978-80-89356-30-0.
- MYDLÍKOVÁ, E. 2004. *Manažment v sociálnej práci*. 1. vyd. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca, 2004. 112 s. ISBN 80-89185-04-5.

MYDLÍKOVÁ, E. a kol. 2001. *Letom svetom do sociálnej práce v treťom sektore*. [online]. Bratislava: ASSP, 2001. 72 s. [cit. 2012.01.16.] Dostupné na internete: <http://www.assp.sk/files/letom_svetom.pdf>.

NÁKONEČNÝ, M. 1996. *Motivace lidského chování*. 1. vyd. Praha: Academia, 1996. 270 s. ISBN 80-200-0592-7.

Newyorský protokol z roku 1967.

OLÁH, M. 2005. *Supervízia v sociálnej práci – jej filozofia, formy, školy, ciele a súčasný stav*. 1. vyd. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove Pravoslávna bohoslovecká fakulta. 2005. 85 s. ISBN: 80-8068-307-7.

OLÁH, M. a kol. 2009. *Sociálna práca*. 3. doplnené a prepracované vydanie. Bratislava : VŠZaSP sv. Alžbety, 2009. 228 s. ISBN 80-969449-6-7.

ONDRUŠEK, D. 2001. *Trendy vo vzdelávaní trénerov a konzultantov pre tretí sektor v Česku a na Slovensku*. In *Vzdelávacie potreby českého a slovenského tretieho sektora: Aké sú trendy a čo si môžeme vzájomne ponúknuť*. Bratislava: Centrum prevencie a riešenia konfliktov, 2001. 41 s.

ONDRUŠEK, D. a kol. 1998. *Čo sú to neziskové organizácie. Organizačný rozvoj a formy neziskových organizácií*. In *Čítanka pre neziskové organizácie*. 1. vyd. Bratislava: Centrum prevencie a riešenia konfliktov, 1998. 199 s. ISBN 80-967890-5-8.

PRIECEL, B., BELO-CABAN, V. 2002. *Migrácia a azyl v podmienkach Slovenskej republiky*. 1 vyd. Bratislava: IS EQUAL, 2002. 64 s. ISBN 80-225-08-02.

Projekt SK 2010/2011 ERF 1/1.

Projekt SK 2010/2011 ERF 2/1.

Projekt HD 12-10-0053-2011.

Projekt AP/2010/61.

RADKOVÁ, L. *Sociálna práca v treťom sektore. Učebné texty z predmetu*. 1. vyd. Trnava: SAP-Slovak Academic Press, 2003. 70 s. ISBN 80-89104-30-4.

REPKOVÁ, K. 2001. *Verejné sociálne služby – koordinácia, integrácia, posilnenie užívateľov a partnerstvo*. In *Práca a sociálna politika*. ISSN: 1210-5643, 2001, roč. 9, č. 11, s. 14 – 15.

- REPKOVÁ, K. 2008. *Sociálne programovanie a projektovanie (nielen) v sociálnej práci*. 1.vyd. Bratislava : Ing. Miroslav Mračko, EPOS. 2008. 79 s. ISBN 978-80-8057-781-0.
- ROSENAU, M. D. 2007. *Řízení projektů*. 3. vyd. Brno: Computer Press, a.s. 2007. 344 s. ISBN 978-80-251-1506-0.
- Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 573/2007/ES z 23. mája 2007 ktorým sa zriaďuje Európsky fond pre utečencov na roky 2008 – 2013 ako súčasť všeobecného programu Solidarita a riadenie migračných tokov a ktorým sa ruší rozhodnutie Rady 2004/904/ES.*
- Rozhodnutie Rady EÚ č. 2004/904/CE ktorým bol zriadený Európsky fond pre utečencov II na roky 2005-2010.*
- Rozhodnutie Rady EÚ č. 2000/596/EC 28. septembra 2000 v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti s trvaním do roku 2004.*
- SEDLÁK, M. 2001. *Manažment*. 2. prepracované a doplnené vyd. Bratislava: IURA EDITION, spol. s r.o., 2001. 378 s. ISBN 80-89047-18-1.
- STRIEŽENEC, Š. 1999. *Úvod do sociálnej práce*. 1. vyd. Trnava: AD 1999. 215 s. ISBN 80-967589-6-9.
- Štatistiky-20*. [online]. 2012. [cit. 2012-03-30]. Dostupné na internete: <<http://www.minv.sk/?statistiky-20>>.
- ŠTEFANČÍK, R., LENČ, J. 2011. *Migračná politika národných štátov*. 1. vyd. Trnava: Slovenská spoločnosť pre regionálnu politiku, Tribun EU s.r.o., 2011. 241 s. ISBN 978-80-969043-3-4.
- ŠTEFANČÍK, R. 2011. Islamofóbny populizmus v straníckej politike. In *REXTER – Časopis pro výzkum radikalismu, extremismu a terorismu*. ISSN: 1214-7737, 2011, roč. 9, č. 2, s. 18-19.
- TOKÁROVÁ, A. a kol. 2003. *Sociálna práca*. 2.vyd. Prešov : FF PU, 2003. 573 s. ISBN 80-968367-5-7.
- TREVITHICK, P. 2005. *Social work skills a practice handbook*. 2005 UK : Book Ens. Ltd., Royston, Herts, 2005. 349 p. ISBN 10 0-33-5214-991.
- TVRDOŇOVÁ, J. a kol. 2007. *Projektové prostredie*. 1. vyd. Liptovský Mikuláš: TYPOPRESS 2007. 78 s. ISBN 978-80-968714-9-0.

Utečenci. [online]. 2012, [cit. 2012-03-30]. Dostupné na internete:

<<http://hrl.sk/pages/utecenci>>.

WOLEKOVÁ, H. a kol. 2000. *Neziskový sektor na Slovensku – ekonomická analýza*. 1. vyd. Bratislava: Space - Centrum pre analýzu sociálnej politiky, 2000. 67 s. ISBN 80-88991-02-1.

Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov.

Ženevská konvencia z roku 1951 (Dohovor o právnom postavení utečencov).

PRÍLOHA: KAZUISTIKA

ANAMNÉZA

Osobné údaje:

Meno a priezvisko: XY
Krajina pôvodu: Afganistan
Dátum narodenia: 5.08.1990
Rodinný stav: slobodný
Náboženstvo: moslimské - sunnit
Bydlisko : Pobytový tábor Rohovce, 930 30 Rohovce
t.č. Ubytovňa Veža, na ul. P. Pazmáňa 55/26, Šaľa

Rodinná anamnéza:

Matka: 55 rokov
Zamestnanie: V domácnosti.
Otec: 60 rokov
Zamestnanie: Má obchod so zeleninou a ovocím. Má takýto obchod v Mazar-e-Sharif a tiež v Kábule. V predajniach pracujú otec a strýko, nemajú žiadnych zamestnancov. Prípadne im pomáha vždy niekto z rodiny.
Súrodenci: 1 brat – 8 rokov

Školská a pracovná anamnéza:

1996 – 2008 Dvanásťročná škola v Mazar – e – Sharif, Afganistan / Maturita

Jazykové znalosti: Hovorí rodným jazykom darí. Okrem toho ovláda slovom aj písmom jazyk paštu a anglický jazyk. Slovenský jazyk – mierne pokročilý.

Iné zručnosti: Ovláda všetky užívateľské programy PC, varenie, manuálne technické zručnosti.

Pracovné skúsenosti(minulosť, súčasnosť):

2005 – 2007: Predavač - Obchod so zeleninou a ovocím, Mazar – e – Sharif, Afganistan

2008: Učiteľ angličtiny, Mazar – e – Sharif, Afganistan

2011 – po súčasnosť: Operátor výroby, Samsung Slovakia, s.r.o., Šaľa, SR

Zdravotný a psychický stav klienta:

Lekársky záznam: Po komunikácii so zdravotníckym personálom v Pobytovom tábore Rohovce, klient nemal žiadne vážne zdravotné problémy. Klient si sťažoval na bolesti hlavy a očí. Po konzultácii so sestričkou, ktorú klient taktiež kontaktoval, sme sa dohodli na spolupráci – asistencia klientovi na očnom vyšetrení a preplatenie v plnej hodnote zdravotníckej pomôcky – okuliare.

Laické posúdenie: Počas práce s klientom v PT Rohovce a mimo PT Rohovce, klient netrpel a netrpí žiadnymi zjavnými zdravotnými problémami. Neboli pozorované psychické a mentálne poruchy, či anomálie. Klient bol a je vyrovnaný, pokojný.

Osobná anamnéza:

Právne postavenie klienta: žiadateľ o azyl v SR

Na cudzineckej policajnej stanici, keď požiadal o azyl mu boli odobraté otlaky prstov a bol transferovaný do Záchytného tábora v Humennom. Po 1 mesiaci v záchyte, keď prešiel karanténou bol transferovaný do PT Rohovce.

Dôvod k úteku z krajiny pôvodu:

Klient, ktorý požiadal o azyl v SR z dôvodov z obavy o svoju bezpečnosť, v krajine pôvodu bol prenasledovaný z dôvodu vydania a publikovania knihy o známych vojenských veliteľoch na severe Afganistanu. Z krajiny pôvodu musel odísť pre svoje politické názory, ktoré prezentoval v knihe. Spolu so svojím bratrancom v nej popísali skutočnú situáciu v Afganistane so zameraním na korupciu, prepojenie vysokých politických funkcionárov na AL Káidu.

Mali ste cestovný doklad - pas?

Vlastnil cestovný pas, ktorý mu vybavil prevádzkač, tento pas mu prevádzkač aj zobral v Kazachstane. Klientovými slovami „Tento pas som použil pri mojej prvej ceste z Afganistanu. Druhýkrát som cestoval bez pasu.“

Druhýkrát, keď ste cestovali „načierno“, nebáli ste sa?

„Áno aj nie, nemal som na výber.“

Cieľová krajina, kam ste chceli ísť?

„Cieľovou krajinou, kde som chcel požiadať o azyl bolo Rakúsko.“

Kedy ste vycestovali z krajiny pôvodu a ako ste cestovali?

„Z Afganistanu som vycestoval a to asi 20.01.2009. Cestoval som spolu s bratrancom a chcel som sa dostať do Rakúska. Cestovali sme pomocou prevádzkača, ktorému sme

zaplatili každý 11 000,- USD. Letecky sme sa dopravili do Kazachstanu, kde sme sa zdržali 3 mesiace, legálne, keďže sme mali víza. Odtiaľ sme odišli do Moskvy. Mesiac a pol sme sa zdržiavali v Moskve a následne sme pricestovali na Ukrajinu. Tam sme sa zdržiavali na neznámom mieste asi mesiac. Ďalej sme pokračovali cestou na Slovensko, na hranici sme boli zadržaní a vrátení na Ukrajinu asi 03.06.2009. Mesiac sme boli vo väzení, ale podplatili sme strážnikov a nakoniec sme sa niekedy v júli 2009 dobrovoľne za pomoci OSN vrátili do Afganistanu, do Kábulu. Druhýkrát som vycestoval spolu s mojim bratrancom asi v druhej polovici septembra 2009. Opäť sme cestovali pomocou prevádzčača, ktorému sme zaplatili každý 11 000,- USD. Peniaze sme mali vďaka rodičom a ich podnikaniu so zeleninou a ovocím, presnejšie tetin manžel za nás zaplatil. Osobným autom sme pricestovali do Iránu. V Iráne sme sa zdržali asi mesiac a pol, v meste Teherán.“ Potom sa klient rôznymi dopravnými prostriedkami (a aj peši, hlavne v noci), opäť za pomoci prevádzčača dostal až na Slovensko. Vodič auta, ktorý klienta previezol cez hranice na Slovensko mu kázal vystúpiť a informoval ho, kde sa teraz nachádza. Klient si s bratrancom vzali taxík do Rakúska, zaplatili 400,- USD. Vlastnými slovami klienta „Potom, čo taxikár zastavil na benzínovej pumpe, prišla policajná hliadka, ktorá od nás chcela doklady. Keďže sme žiadne nemali tak nás odviezli na policajné oddelenie. Tam sme požiadali o azyl.“

Povahové vlastnosti: Klient je pokojný, jeho správanie je príjemné, ide o klienta s vysokou flexibilitou, má komunikatívne schopnosti. Konfliktné situácie sa snaží riešiť pokojne, nedá sa vyprovokovať. Vytvára príjemnú atmosféru. Rýchlo sa učí novým pracovným návykom, je zručný. Nemá problémy v komunite ani s pracovníkmi PT Rohovce. Klient si počas pobytu v PT Rohovce plnil svoje povinnosti. Dodržiaval táborový poriadok, aktívne sa zapájal do všetkých aktivít, ktoré organizuje a realizuje Slovenská humanitná rada (ďalej SHR) prostredníctvom svojich sociálnych pracovníkov v PT. Klient od príchodu do PT Rohovce pravidelne navštevoval výučbu slovenského jazyka v tábore, ktorú realizuje SHR v rámci projektu Lepšia kvalita života pre všetkých IV. Okrem týchto hodín sa naďalej aktívne zaujímal o slovenčinu i vo svojom voľnom čase.

Osobnostný profil, záujmy: Klient – je rozhladený, uvedomelý, zaujíma sa o všeobecný spoločenský prehľad. Vo voľnom čase sa rád venuje športu, zaujíma sa o gastronómiu, rád číta. Má zmysel pre detail a estetiku. Rád získava nové informácie a vedomosti.

Dodržiavanie naučených hygienických návykov: Klient – dodržiava akékoľvek pravidlá hygienických návykov aj mimo PT Rohovce. Zodpovedne si plní svoje povinnosti voči ubytovni, kde sa momentálne zdržuje. Má naučené všetky hygienické návyky.

Súčasný stav: V súčasnosti je klient na dlhodobej priepustke v rámci práce v Šali. Potreboval opakovane asistenciu k vybaveniu dlhodobej priepustky. K preventívnemu vytvoreniu podmienok na posilnenie integrácie klienta, po dohode s manažérom, bola poskytnutá klientovi jednorazová finančná pomoc – klient sa ocitol v núdzi z dôvodu, že síce už mal v ruke pracovnú zmluvu a reálne už pracoval, avšak výplata mu bola vyplatená až o mesiac. Z tohto dôvodu sme z projektových zdrojov poskytli aspoň minimálnu možnú pomoc na preklopenie tohto obdobia. (nákup potravín a p.) Ďalej mu bola poskytnutá materiálna pomoc – nákup drobného materiálu na základné potreby. Bola mu poskytnutá finančná pomoc potrebná na nákup cestovných lístkov, keď bolo potrebné, aby klient bol

osobne prítomný k jednotlivým právnym a sociálnym úkonom. Klientovi bola poskytnutá materiálna pomoc aj z vlastných zdrojov organizácie.

Sociálny profil:

Sociálne vzťahy, komunikácia v sociálnom prostredí, integrácia do spoločnosti: Žiadateľ sa na území SR nachádza už viac ako rok a pol. Počas práce s klientom v PT Rohovce a mimo PT Rohovce, klient – komunikácia bola zo strany klienta veľmi dobrá. Rýchlo si vytváral pozitívne sociálne vzťahy s inými klientmi aj s pracovníkmi PT Rohovce a aj s pracovníkmi, ktorí do PT Rohovce pravidelne dochádzali. Klient vždy spolupracoval, bol nápomocný k pracovníkom aj ku klientom, bol skromný, úctivý, prispôsobivý, spoločenský a veľmi zručný. Počas pobytu v PT Rohovce klient mal záujem o asistenčné práce, ktoré ho viedli k pracovným návykom. S jeho vykonanou pracovnou činnosťou v PT Rohovce boli pracovníci zariadenia vždy spokojní. Bol nadmieru usilovný.

Klient po vydaní pracovného povolenia vstupovať do pracovno-právnych vzťahov, MÚ MV SR, si za pomoci sociálneho pracovníka Slovenskej humanitnej rady v PT Rohovce, našiel prácu. Po povolení – priepustke od MÚ MV SR opustil PT Rohovce, osamostatnil sa, úspešne sa integroval a integruje do slovenskej spoločnosti v meste Šaľa.

Kontaktovaný organizáciami: SHR, Liga za ľudské práva o.z., Slovenská katolícka charita n.o., Samsung Slovakia, s.r.o.

Osobné ciele, ambície: Podľa slov klienta „chcem na území SR žiť a venovať sa publikačnej činnosti, ktorá ma baví. Touto cestou si chcem do budúcnosti zabezpečiť svoj život na území SR. Študovať žurnalistiku, alebo ekonomický smer. A po ukončení štúdia chcem pracovať v danom odbore.“ Momentálne štúdium klientovi nie je možné sprostredkovať, z dôvodu, že je žiadateľ o azyl v SR. V budúcnosti, ak klient dostane druh ochrany (doplňková ochrana, azyl) opätovne preberieme jeho možnosti vzdelávania.

Spolupráca s iným odborníkom:

Podľa klientovho právneho zástupcu „klient napĺňa atribúty potrebné na udelenie azylu v zmysle zákona o azyle, pretože v prípade jeho návratu do krajiny pôvodu bude vystavený prenasledovaniu za vyjadrenie svojich politických názorov, kritiky voči režimu, Talibanu a uplatňovania náboženstva v krajine. Existujú vážne dôvody domnievať sa, že žiadateľ by bol v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia.“ Napriek tomu MÚ MV SR zatiaľ klientovi neudelil typ ochrany v zmysle zákona o azyle, pravdepodobne rozhodovač pochybuje o odôvodnení jeho žiadosti o azyl. Nakoľko sa klient ako sám povedal, dobrovoľne vrátil z Ukrajiny do Afganistanu. Taktiež sa MÚ MV SR odvoláva na dôkaz (knihu), ktorú klient predložil do konania azylovej procedúry, že je prelepovaná, manipulovaná a. p. Samozrejme je diametrálny rozdiel medzi tlačiarňou v SR a v Afganistane, na to by mal MÚ MV SR prihliadať.

Po mojom odporúčaní klienta kontaktovala naša psychologička, nakoľko azylová procedúra je veľmi zdĺhavá a čakanie na konečný verdikt súdu je únavné a stresujúce.

Stretnutie prebehlo u nás v kancelárii. Psychológ s klientom prebrali danú situáciu, možnosti odbúravania stresu a p. Klientovi veľmi pomáha, že je pracovne aktívny. O ďalšie stretnutie klient nemal záujem, ale je upovedomený, že táto možnosť je mu kedykoľvek k dispozícii.

S manažerom sme prebrali možnosť rozšíriť naše rady zamestnancov o psychológa – muža, tak ako to bolo po minulé roky v projekte nastavené. Aby bola prípadná bariéra z dôvodu pohlavia odbúraná, i keď klienti si musia uvedomiť, že naša kultúra je odlišná a musia byť pripravovaní k čo najlepšej integrácii do našej spoločnosti.

Predpokladané očakávania do supervízie:

Počas kontinuálnej práce s klientom, sa u neho začali prejavovať ďalšie problémy z dôvodu dlhého čakania na rozhodnutie v jeho azylovom konaní (pr. psychosomatické problémy – triaška tela, pociťovanie chladu, žalúdočné problémy a p.). Klient bol predtým kontaktovaný našim psychológom, ale o ďalšie stretnutie nemal záujem. V rozhovore s klientom som opäť prebrala danú možnosť tejto psychologickej pomoci. Klient sa priznal v otvorenejšom rozhovore, že s danou pomocou nemá skúsenosť z krajiny pôvodu a to, že psychológ je žena by mu vlastne až tak nevadilo. Klient mal skôr strach, že by ho v jeho afgánskej komunite stigmatizovali ako blázna.

Očakávania – na psychológa – ako s klientom pracovať – ako ho motivovať k spolupráci so psychológom a p.

Vypracoval

Bc. Petrovičová Kristína

sociálny pracovník

Slovenská humanitná rada, n.o.

Páričkova 18, 821 08 Bratislava